

Smet

ΑΩ

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 9.

O B S A H :

Habáň: V duchu a pravde, 385. Müller: Poznanie Boha, 389. Likavský: Eva po upadnutí, 394. Mastýlak: Náš pomer ku Kristu, 398. Garrigou-Lagrange: Duch odovzdanosti, 406. Babor: Mravnosť a rodina, 412. Rajec: Milujte vedu, ale ešte viac lásku, 414. Do výšav, 417. Život, 420. Literatúra, 425.

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP, Univ. prof. P. Mag. R. Garrigou-Lagrange, OP, Rím, Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. P. Emilián Soukup, OP, P. Vojtech Müller, OP, prof. Dr. Anton Šurjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák, CSSR Rím, P. Aquinas Mária Gabura, OP.

REDAKČIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 3 Pengő. — Číslo šeku 6181.

UPOZORŇUJEME smeristov v Protektoráte Česko a Morava, aby pripojenou složenkou vyrovnali predplatné na rok 1941, K 40.

Dary na tlačový fond: P. Sebesta, farár, Chrapov, Ks 120; MUDr. G. R. Hoffmann, Snina, Ks 100; R. Smieško, dekan, Trenč. Teplá, Ks 100. Po 50 Ks: primár Dr. Pešek, Levoča; prof. J. Kováčik, Bardiov; Š. Vojtaššák, farár, Jablonka; G. Rehuš, riaditeľ, Sp. N. Ves, Ks 60. Po 20 Ks: J. Pöstényi, správca SSV; J. Kutiš, kaplán, Nesluša; p. Brokeš, Trenčín; Besnahrebo, Gelnica; M. Beniačová, Sv. Ondrej n/Hr.; Dr. A. Lazik, rektor, Bratislava; M. Pernecký, farár, Opatovce n.Ž.; P. G. Novický, OFM, Bratislava. Po 10 Ks: M. Pecho-Pečnerová, Bratislava; P. Korbeň, kaplán, Ružomberok; K. Cserhelyi, Bratislava; A. Daničková, Trenčín. — Štedrým dobrodincom a priateľom študentov Pán Boh zaplatí!

Nová protikatolícka kniha!

John Knittel: VIA MALA, trilogia.
Preložili: Rudolf Dörnhöfer a Amália Lipková.
Vydala Matica slovenská, 1941.

V duchu a pravde.

Pri Jakubovej studni povedal Kristus Pán samaritánskej žene tieto slová: Úcta, ktorú žiada Otec od svojich klaňateľov, je úcta v duchu a v pravde. „Tí, čo sa mu klaňajú, majú sa mu klaňať v duchu a v pravde.“ Je to teda kult ducha, viery, lásky, chvály, podrobenia sa Bohu. Tento kult Otcovi, ktorý žiada Kristus, pochádza z milosti Ducha Svätého, ktorá je rozliata do duší v novom, Kristovom zákone. Proti čisto vonkajšiemu pomeru k Bohu zdôrazňuje sa v ňom vnútorný pomer kresťana.

Vo vnútornom kulte najvyššieho Boha otvára sa duši človeka nové kráľovstvo, duchovná oblasť. Kult totiž náleží Bohu. V ňom si uvedomujeme nevysloviteľnú dokonalosť božej Bytnosti s celým nekonečným oceánom a večným pokojom božích vlastností. Otvára sa nám večný život boží s nesmiernym svetlom, ktorý odkrýva božiu dobrotu v diele vykúpenia a spásy, a napokon kult stále pamätá na prameň božej dobroty, ktorá sa vlieva do ľudských duší, aby ich pretvorila a učinila účastnými božieho života. V duši človeka kult Bohu povinný rozširuje ľudský obzor duchovný, podporuje a vnuká najkrajšie a najhlbšie túžby a prejavy. Duševné prejavy sú prejavmi života, a preto celý život duše, prirodzený i nadprirodzený, ktorý zasial do nej nebeský Hospodár, túžia po nesmrteľnosti. Najmä nadprirodzený život prejavuje sa v kulte Bohu túžbami po večnej sláve, ktorá je vrcholom života milosti, a tiež vzdychmi po nazeraní na Boha. Vidíme, ako ľudský život, pripojený k božím prameňom, t. j. posvätený povinnosťou vzdávať Bohu česť a slávu, ktorá mu prináleží, sa vždy zlepšuje a pokračuje v dobrom, má príležitosť cvičiť sa v ctnostiach, zväčšovať

duchovnú silu a konať skutky spravodlivosti. Keď je celý život zapriahnutý do božej služby, stáva sa najvzácnejšou súčiastkou kultu, ktorý je povinný Bohu, lebo stvorená vec podrobuje sa Stvoriteľovi. Takto duša začína plniť slová Krista Pána: „Kľaňte sa v duchu a v pravde.“ Tú istú pravdu Hugo a S. Caro vyjadril takto: „K uchu Boha nevystupuje hlas, lež túžba duše, nie hudba, ale srdce, nie krik, ale láska.“

Najdôležitejšia vec pri kulte Boha je vnútro človeka, totiž, súcosť duše, aby bola božím príbytkom, aby v nej prebýval Boh. „Nadarmo niekto spracúva mramor alebo drevo na poctu božiu, keď neusporiada svoj život; nadarmo obetuje peniaze a dary, kto vnútri sa neusmie-ri s prenikajúcim a vševediacim okom božím“ (W. Strabo). No a ľudská duša vo svojej vnútornej podobe, pokiaľ je podobná Bohu, je schopná týchto vnútorných úkonov k Bohu. Pre túto vznešenú podobnosť je povinná vyjadriť Bohu svoj pomer duchovnými schopnosťami: rozumom a vôľou.

Rozum sa vyjadruje modlitbou, vôľa nábožnosťou. Mnoho sa už napísalo o nábožnosti a modlitbe, ale málo je tých spisovateľov, čo o tom píšu presne. Sv. František Sal. vraví: „Každý si kreslí nábožnosť podľa svojej obrazotvornosti. Komu sa páči pôst, myslí, že je nábožný, keď sa pôstí, hoci má srdce naplnené trpkosťou; netuží po tom, aby omočil svoj jazyk vo víne alebo vo vode, lebo je striedmy, ale nebojí sa omočiť ho čo aj v krvi svojho bližného zlomyseľnosťou a ohováraním. Iný si myslí, že je nábožný, lebo denne odriekava mnoho modlitieb, hoci potom ľahko vyslovuje urážlivé slová, plné bezprávia a povýšenosti proti svojim bližným. Iný zasa rád rozdáva chudobným almužnu, ale nevie ukázať mierne

srdce, keď načím odpustiť nepriateľom. Mnohí ľudia si prisvojujú vonkajšie prívesky nábožnosti, a preto svet ich považuje za nábožných a duchovných, kým v skutočnosti sú to iba sochy a nepravé predstavy nábožnosti."

Sv. Tomáš Akvinský učí, že nábožnosť je pevná vôľa, ktorá sa ochotne oddáva božej službe. Je to teda duchovná hybnosť a živosť, ktorú v človeku upravuje a prebúdza božia láska, a touto živosťou a hybnosťou láska vykonáva svoje dielo, svoje skutky veľmi ochotne, zanietené. Pobožnosť nás teda vedie k tomu, aby sme plnili božie príkazy starostlivo, rýchle, z lásky k Bohu, na jeho počesť a slávu.

Aby vznikla v duši pravá nábožnosť a aby rástla, duša musí rozjímať a uvažovať o Bohu. Lebo ak nábožnosť znamená ochotnú vôľu, s ktorou sa venuje božej službe, vôľa to nikdy nedokáže bez predchádzajúceho poznania Boha. V mysli načím najprv rozmyšľať o Bohu, o jeho dokonalosti, múdrosti a láske, aby vo vôli vzbĺkla túžba, aby sa zrodila ochota oddať sa službe najvyššieho Majestátu božieho.

Mysel sa obohacuje premýšľaním o dôvodoch, prečo má vôľa smerovať k Bohu, prečo Boh je predmetom túžby a duševnej snahy, aby mu človek náležal a slúžil. Premýšľa o božej velebnosti, o nevyčerpatelnej veľkosti jeho lásky, a tak poznáva povinnosť podrobiť sa Bohu. Poznáva nevyhnutnosť božieho milosrdenstva, nevyhnutnosť milosti, aby sa človek približoval k poslednému cieľu. „In meditatione mea exardescet ignis — v mojom rozjímaní vzbĺkne oheň."

Kto chce duchovne žiť, kto sa chce naučiť dobre žiť a Bohu slúžiť, neobíde sa bez tejto cesty k pravej nábožnosti. Táto cesta je známa

dušiam plným túžby po dokonalosti a po sblížení s Bohom. Božia služba, a najmä ochota k nej, vyžaduje úplné podrobenie sa Bohu. A toto podrobenie je nemožné bez dôkladnej znalosti svojho vnútra, svojich náklonností, vášní a nezriadeností. Z tohto sebapoznania sa rodí snaha po zlepšení vnútorného života, vzniká ľútosť a pokora, t. j. správne ocenenie seba. A takto môže zasiahnuť do vnútra svojho duchovného kráľovstva len ten, čo pozná Boha, a u koho poznanie Boha plodí lásku k nemu. Takto si duša buduje stály chrám božej prítomnosti v sebe. Božia prítomnosť potom posväcuje, chráni, udržuje a podporuje ďalší vzrast duchovnej krásy. Z tohto základu čerpá duša svoje prejavy, ktorými obohacuje svoju nábožnosť, každý svoj prejav o Bohu. Odtiaľ pochádza synovská bázeň a úcta k Bohu, neobmedzená dôvera, duša ustavične stráži božie práva, ktoré nemožno zničiť ani zmenšiť ani zanedbať, iba ak na úkor vlastného duchovného života. Tam sa rodí hlboká adorácia duše pred nekonečnou božou dokonalosťou, a duša spolu sa učí súdiť o všetkom podľa nadprirodzeného svetla. Svet, jeho javy a divy, jeho radosti a nadšenia, dostávajú nový výraz pravého poznania, že sú úbohé a pomíňajúce.

Takéto poznanie núti človeka, aby konal každé dobro, aby verne plnil povinnosti a bol horlivý v službe Bohu. Pravá nábožnosť má teda svoj základ v duši, nesmie sa omedziť na nejaký neurčitý pocit, z ktorého sa nerodí nový život podľa Boha. Takáto nábožnosť, v celej svojej veľkosti a vznešenosti, je hodná človeka ozdobeného milosťou, ktorého duša je nesmrteľná, podobná Bohu. V takejto nábožnosti prežíva človek účasť na nábožnosti svätých blaženého života. Len veľké duše vedia pochopiť túto nábožnosť, aby ju potom zasadili na svoje duchovné pole. Z neho potom vyrastá život posvätený službou Najvyššiemu.

Poznanie Boha.

Vo filozofii sa vraví, že chceme len to, čo poznáme. Netúžime po neznámom svete, po neznámych hodnotách. Nuž a kresťanská dokonalosť spočíva v milovaní Boha, teda to znamená, že kto pozná Pána Boha dokonalejšie, kto sa vhlbi do jeho nekonečných dokonalostí a vlastností, bude po ňom viacej túžiť, lebo v Bohu je všetko milovania hodné: Boh je láska. Preto pre náš duchovný život je dôležité poznať v Bohu a o Bohu všetko, čo nás nadchne k väčšej láske. Načim poznať jeho povahu, vlastnosti, jeho intímny život, jeho vzťah k vesmíru, najmä k nám ľuďom.

Začnime hneď s pravdami číro rozumovými, ktoré nám predkladá filozofia. Boh je prvý hýbateľ, čistý kon, žriedlo každého pohybu. Ja sa preto môžem pohybovať len v ňom a ním; v ňom je pôvod, začiatok všetkých mojich činov, a keď je počiatkom, musí byť aj cieľom každého pohybu. Boh je prvá príčina každého bytia, všetkých mojich schopností a skutkov, všetkého, čo je vo mne dobré. Jemu preto patrí najvyššia česť a sláva ako Tvorcovi všetkého. Boh je nevyhnutné Bytie; to značí, že okrem Boha všetko je vedľajšie, prechodné, druhotné, len potiaľ užitočné, pokiaľ nás vedie k tomu nevyhnutnému, čo nebyť nemôže. Boh je nekonečná dokonalosť, stvorenie je iba bledý odraz jeho nekonečnej krásy, preto je ideál, ktorý máme nasledovať: „Buďte dokonalí, ako i váš Otec nebeský je dokonalý.“¹ Naše zdokonaľovanie tu na zemi nemá teda

¹ Mat. 5, 48. Štvrtý koncil lateránsky takto vysvetlil tieto slová: „Buďte dokonalí dokonalosťou milosti, ako i váš Otec nebeský je dokonalý dokonalosťou prirodzenosti“ (Denz. 432).

hranic, lebo vzor našej dokonalosti ich tiež nemá. Boh je plné bytia. Moje bytie je teda len vypožičané, nie som schopný jestvovať sám od seba, musím uznať svoju úplnú závislosť od božieho Bytia. To chcel naznačiť Otec nebeský, keď povedal sv. Kataríne Sienskej: „Dcéra moja, vieš ty, čo si ty a čo som ja? . . . Ty si, ktorá nie si, a ja som, ktorý som.“ Kto si to dobre uváži, nebude pyšný, lež pokorne uzná svoju úbohosť a bude milovať najdokonalejšie dobro a krásu, Boha.

K milovaniu Boha nás vedie i rozjímanie o božích prívlastkoch. Boh je jednoduchý: buďme tiež jednoduchí vo svojich úmysloch, lebo čistý úmysel, ktorý vylučuje akúkoľvek sebalásku, je zárukou nášho napredovania v dokonalosti. Boh je nekonečný, obklopuje nás ako voda rybu, preniká celú našu bytnosť, je všadeprítomný. V utrpeniach, v pokušeniach a v duchovných zápasoch veľkú silu čerpá človek z vedomia, že Boh všetko vidí, že netrpí sám, že nebojuje sám, ale že každý úder jeho srdca vidí Pán Boh. Boh je večný, všetko ostatné pomíne, pominieme sa aj my, zem nie je naša vlasť, putujeme do večnej vlasti Boha. Preto čo nie je večné, je takrečeno nič, nesmieme prilpnúť ani k veciam ani k ľuďom, i čo by boli akí milí, musíme sa spojiť s večným Bohom, aby sme žili večne. Boh je nezmeniteľný: uprostred meniaceho sa sveta ostaňme neochvejní vo svojom náboženskom presvedčení, nič nás nesmie vykoľajiť z priamej cesty k Bohu, nič nás nesmie zviesť. Buďme nezmeniteľní vo svojich predsavzatiach, lebo vrtkavosť a nestálosť je príčina toho, že niekedy dlhé roky neurobíme ani krôčik k Bohu. Boh je nekonečná, nevyčerpatelná činnosť: kresťan, kým žije, nemôže sa odobrať na bezstarostný náboženský odpočinok! Pracuj na vinici svojej duše, kým je čas, neopovrhuj milosťami, ktoré ti Pán Boh

posiela, ale využi každú chvíľku na svoje zdokonalenie. Boh je v š e m o h ú c i: neboj sa hodiť do jeho náručia ako slabé dieťa, on ňa nepustí; dôveruj mu, pros ho, veď jeho bohatstvá sú neobmedzené, dá ti všetko, čo potrebuješ. Boh je s v ä t ý, preto nenávidí hriech. I my musíme nenávidieť každý hriech a zachovať si čistotu srdca, ktorá nás priblíži k čistému, svätému Bohu: „Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.“ Boh je p r a v d o v r a v n ý, ten nás nikdy neoklame; preto naša viera v neho musí byť živá a neochvejná. Jeho zákony a nariadenia prijímajme bez váhania, lebo všetko, čo on nariaďuje, koná to len pre naše osobné dobro.

Veľkí svätci nevedeli sa nasýtiť rozjímania o božích vlastnostiach, lebo v každej vlastnosti obdivovali niečo božieho, každá vlastnosť akýmsi svojráznym čarom účinkovala na ich dušu a srdce rozohňovala láskou k Bohu samému. Nebude teda od vecí, keď si tiež navykneme rozjímať o vznešených vlastnostiach božích a keď im prispôsobíme svoju vnútornú i vonkajšiu činnosť.

Prirodzené poznanie odkrýva nám, naozaj, toľko krás o najvyššom Bytí, že čisté srdce nemôže po nich netúžiť. Ale čo je toto prirodzené poznanie v porovnaní s tým, čo nám o sebe zjavil sám Pán Boh? Zjavené učenie odkrýva nám najhlbšie tajomstvá božieho života, ďalej večný boží plán s ľudstvom, slovom, svet nadsmyselný, nadprirodzený, ktorý oveľa účinnejšie a vábivejšie pôsobí na ľudské srdce.

Ako nám zjavené učenie predstavuje Pána Boha?

Boh od večnosti hľadiac na seba samého, plodí Slovo, ktoré je jeho vlastný Syn. Syn je odlišný od Otca, a jednako je mu vo všetkom rovný, je to Otcov živý, podstatný obraz. Otec miluje Syna a Syn Otca, a z tejto vospolnej lásky vychádza Duch Svätý, odlišný od Otca i Syna, a jednako podobný im vo všetkom. Hľa, to je dôverný život Najsv. Trojice, na ktorom sa tiež zúčastňujeme.

Pretože Boh je nekonečne dobrý, chce, aby aj iní sa zúčastnili na jeho добрote, na jeho bohatstve. Prvé stopy rozdeľovania božej dobroty nachádzame pri stvorení. Boh nás stvoril bez nás, a my sme sa takto stali jeho služobníkmi. Aká to česť pre človeka! Veď Boh na nás myslel od večnosti, a medzi tisícorakými možnosťami rozhodol dať nám život, rozum, slobodnú vôľu, stvoril nás ľuďmi. Nemáme mu byť za to povďační? Nie je to prejav kráľovskej lásky? A predsa, Pán Boh sa s tým neuspokojil. On nás povolal, aby sme sa zúčastnili na jeho naj dôvernejšom živote, prijal nás za synov, chce, aby sme ho raz jasne videli s tváre do tváre. Áno, takéto niečo mohol urobiť len Boh, ktorý nás nekonečne miloval. Nuž a takéto láska nemôže ostať u človeka bez ozveny, nemôžeme k nej byť ľahostajní, lebo bola by to nevďačnosť. Láska volá po láske!

Lež naši prarodičia stratili pre seba i pre nás nárok na tento dôverný život, a my sme neboli schopní znova ho získať. Ľudstvo hynulo v priepasti duševnej smrti a nevedelo si pomôcť. Syn Boží videl našu núdzu, preto nám prišiel na pomoc. Stal sa človekom, a bolestnou smrťou na križi ako hlava mystického tela, ktorého sme ťdmi, podal nebeskému Otcovi zadosťučinenie za hriechy celého ľudského pokolenia. Smieril nás so svojím Otcom a prelieva do našich duší život, ktorým žije Najsv. Trojica. Kto ukázal väčšiu lásku k ľudskému pokoleniu? Nuž vykúpenie z hrobu večnej

smrti nás priamo núti milovať vtelené Slovo, lebo kto vie obetovať za druhého život, makaťelne dokazuje, že ho úprimne miluje. Láska Syna Božieho volá teda po našej láske!

Aby ľudstvo nezabudlo na veľké dobrode-
nie vykúpenia a aby ľahko mohlo užívať jeho
ovocie, Kristus, Syn Boží, ostal medzi nami.
Ostal vo svojej Cirkvi, ktorá je majiteľkou
a vykladačkou jeho učenia. Ostal medzi nami
svojimi sviatosťami, v tých tajomných
žriedlach milosti, ktorou prijímame do duše
boží život. Je to najmä Eucharistia, v kto-
rej je zvečnená jeho prítomnosť, jeho požehna-
ná dobročinnosť a jeho obeta. Pri sv. omši ne-
krvavým spôsobom obnovuje sa jeho obetova-
nie na kríži. Pri sv. prijímaní prichádza do na-
šej duše so všetkými milosťami a darmi, kto-
rými ju obohacuje a vinie k sebe vždy bližšie,
vždy dôvernejšie. Ostáva medzi nami v zatvo-
renom svätostánku, kde ho môžeme navštíviť,
porozprávať sa s ním, poprosiť ho o všetko, čo
potrebujeme. Zo svätostánku môžeme počuť
šepot jeho božských slov: „Poďte ku mne
všetci, ktorí sa ustávajú a ste ob-
ťažení, a ja vás občerstvím.”²

To je život boží, ktorým máme žiť už tu
na svete, a ktorý je predohrou života v nebi.
Vyšli sme od Boha ako jeho stvorenia, a vrá-
time sa k nemu ako jeho prijatí synovia, aby
sme ho raz večne chválili.

Náš duchovný život, naša nábožnosť stojí
na zjavených pravdách. Keď poznáme Boha,
budem ho tiež milovať: Noverim te ut
a mem te. Zdokonaľujme preto svoje pozna-
nie o Bohu tak, ako to vidíme v živote veľkých
svätcov; sv. Augustína, sv. Tomáša Akv., ktorí
v zjavených božích pravdách našli najbohatší
prameň pravej nábožnosti.

² Mat. 11, 28.

E V A.

III. Po upadnutí.

Najťažšie je padnúť po prvý raz. Pred prvým pádom ešte aj Eva odporovala zvodcovi, zloduchovi. Potom už sama bola zvodcom, zloduchom muža. Príroda pre určité veľké a sväté ciele vyzbrojila ženu rozličnými vlastnosťami, ktorými si vie pripútať muža. Má nad nim akúsi moc. A ako všetko dobré, čo príroda dáva, možno zneužiť, tak zneužije neraz aj žena tieto svoje vlastnosti k zlému. I k zvädzaniu. Ale beda, keď sa jej to podarí. Koniec spoločného hriechu býva spoločné nešťastie.

A tu žena nemá čo čakať od muža. Našla v ňom veľmi ochotného a „láskavého“ spolupáchateľa; v nešťastí však darmo bude hľadať v ňom pomocníka a zástancu. Naopak, nájde v ňom žalobcu.

Hľa, rytierskosť Adamova: „Žena, ktorú si mi dal za spoločnicu, dala mi zo stromu, tak som jedol.“¹ Všetci sú vinní. Vinná je žena. Silný muž chce celú farchu svojej viny uvaliť na slabšiu ženu, ku ktorej bol taký milý, keď mu dobre padlo hrešiť. Teraz, keď musí niesť následky hriechu, je k nej krutý.

I Boh je vinný. V slovách Adamových je dosť jasne vyslovené obvinenie proti Bohu: Žena, ktorú si mi dal... Načo si mi ju dal. Keby si ju nebol stvoril, keby si jej nebol dal tie vlastnosti, čo má, nebol by som zhrešil.

Hľa, prvé nešťastie, ktoré stíha ženu, keď hriechom zavini mužovi nešťastie. Iba muž je nevinný. Jemu pýcha a, povedzme úprimne, zbabelosť nedovolí uznať svoju vinu. Ten zatrpkne proti nej, prenasleduje ju. Zo sladkého ovocia ostane iba blen, a ten by muž chcel dať

¹ Gen. 3, 12.

všetok vypíť žene. Ženy, ktoré u seba alebo u iných máte v tejto veci väčšie skúsenosti, povedzte, či nemám pravdu. A mužovia, ktorí ste už boli v podobných okolnostiach, položte ruku na srdce a povedzte, či ste neboli takýmito hrdinami.

Tažký úder pre Evu: toho mať za žalobcu, ktorého chcela mať za obrancu. A trestajúci výrok boží ešte len za tým prišiel. Preklad Vulgáty, ktorú nasledujú aj naše bežné preklady, nie je na tomto mieste celkom presný a nevyniká z neho celá tragika, ktorú výrok boží pre ženu obsahuje. Preto uvediem tu otázny výrok podľa pôvodného hebrejského textu. Znej: „Veľmi rozmnožím tvoje súženia a tvoje počatia: dietky budeš rodiť v bolesti, a tvoja túžba bude ťa niesť k tvojmu mužovi. Ten však bude nad tebou panovať.“

V starých dobách, ešte aj u kultúrnych národov žena bola otrokyňou, a u mnohých národov je ňou podnes. Muž bol bojovníkom, poľovníkom, išiel teda viac za zábavou; robota, nech bola akokoľvek ťažká, čakala na ženu. Každý večer bolo treba krútiť kamenný mlynček, aby na druhý deň mala rodina dostatok múky. Bola to veľmi namáhavá práca. Ale muž, aj keď bol otrokom, si k tejto robote nesadol. Bola to povinnosť otrokýň a kde takých nebolo, musela to robiť žena. „Rozmnožím tvoje súženia.“

Výchova dietok je spoločná povinnosť rodičov: muža i ženy. Ale aj tu ťažšia a zodpovednejšia úloha čaká na ženu. Muž obyčajne odchádza z domu, stará sa o hmotné veci. Musí v pote tváre vyhľadávať chlieb.“ A všetky dietky ostanú doma s matkou. Ona sa musí starať o ich mravnú výchovu, o ich čistotu a bezpečnosť. Ona obetuje pri ich posteli celé noci, keď sú choré. Prítom musí konať domáce

² Gen. 3, 19.

práce. A neraz je to tak, že ju muž nevie alebo nechce oslobodiť ani od hmotných starostí. Nech je však akokoľvek, starosti spojené s výchovou dieťok si muž a žena jednako len podelia.

Ale všetky starosti, úzkosti, bolesti, ktoré sú spojené s donesením dieťok na svet, musí niesť len žena: „Rozmnožím tvoje počatia; dieťky budeš rodiť v bolesti.“ Čo to znamená, vedia povedať iba matky. Písmo sväté považuje bolesti pôrodu za vrchol bolesti. Keď chce hovoriť o veľkých bolestiach, prirovnáva ich bolestiam pôrodu.

Avšak v tomto ešte nie je celá tragika postavenia ženy. Tá je vyjadrená až nasledujúcimi slovami božieho výroku: „Tvoja túžba bude Ťa niesť k tvojmu mužovi.“ Žena vie, čo ju čaká, vie o bolestiach, ktoré pri pôrode musí podstúpiť, no jej túžba ju ustavične vedie k tomu, aby si tieto bolesti znovu a znovu zaviňovala.

Muž o tom vie. Je presvedčený, že je predmetom túžob svojej ženy, vie, že tie túžby, ktorých ukojenie je pre neho len slasťou, pre ženu sú zárodkom nesmiernych úzkostí a bolesti. To by malo muža naplniť nežnosťou, súcitom k nej. Miesto toho žena nájde v ňom veľmi často tyrana, ktorý si doma chce ukájať všetky náruživosti. I zlosť, hoci ju zavinil niekto iný. Hromosvodom musí však byť žena. „Bude nad tebou panovať.“

K tomu prídu tisíce bôle dorastajúcich dieťok, ktoré matka všetky cíti. Príde osud dobrých Ábelov, ktorý je vždy ranou na jej srdci. Osud dieťok, ku ktorým bola príroda krutá, na ktoré iní ani hľadieť nechcú, pretože ľudskému oku nelahodia, a ktorým všetko to musí nahradiť láska matky. Tisíce sklamaní v Kainoch, ktorí by radi videli nielen krv

brata, ale neraz aj krv matky, hoci im ona svoju krv už dala a dala ju s veľkými úzkosťami a bolesťami. A kainské znamenie vždy viac páli matku, ako toho, kto ho nosí. Kainovia bývajú zatvrdlí, bezcitní; srdce matky ostáva vždy nežné, citiace.

Hotové mučenie! Pri mučeníctve nemusí sa vždy vylievať krv. Mučeníci, čo za svoju vieru vylievali krv, dostávali neraz osobitné milosti, ktoré im veľmi obľahčily utrpenia. Matka musí svoje muky precítiť. Svätá Felicita krátko pred svojím umučením porodila v žalári. Kvičila, kričala od bolesti ako každá matka. A keď sa jej pohanský strážca posmieval: „Ak už teraz takto nariekaš, čo budeš robiť, keď ňa hodia pred dravé zvieratá“, odpovedala: „Vtedy bude vo mne trpieť ten, za ktorého ma budú mučiť, ale teraz musím trpieť sama.“

Kráľovná mučeníkov nevylievala svoju krv, predsa je kráľovnou mučeníkov.

A ona je oporou aj žien mučeníc. Dobrotivý Boh i zaslúžený trest posielal na človeka vždy s láskou a postará sa, aby ho človek aj vedel niesť. Eva by sotva bola vedela preniesť prísny výrok boží, keby Boh už vopred nebol dal nádej na krajšiu budúcnosť. Výroku, vypovedanému nad Evou, predoslal Boh výrok nádeje: prvé evanjelium: „Nepriateľstvo položím medzi tebou a Ženou...“, hovoril Boh k diablu.

Eva a jej dcéry mali byť mučenicami. Ale skôr, ako by to Boh vvhlásil, ukázal ešte len v diaľke tisícročí Ženu, ktorá bude kráľovnou mučeníkov, hoci si umučenie ničím nezaslúži, veď bude vždy nepriateľkou nepriateľa Pánovho.

Bude však trpieť ochotne a s láskou, aby uľahčila mučenie ostatných, hriechnych Eviných dcér.

Náš pomer ku Kristu.

1.

Kto v Duchu Svätom sa vznáša nad vlnami márnosti tohto sveta, poznáva jeho pustotu a prázdnotu, strašlivé thohú vaboohú, a so svätým Augustínom cíti, že ľudské srdce je nepokojné, dokiaľ nespočinie v Bohu.

Veľká priepasť oddeľuje človeka od Boha lásky a útechy, od Dobra najvyššieho, ktoré naplňuje celú našu bytosť v čase i vo večnosti. Naša úloha je poznať toto jediné pravé najvyššie Dobro, nájsť cestu k nemu, presklepiť priepasť, ktorá nás delí.

„Aby sme Boha poznali týmto spôsobom“, hovorí Pascal, „treba rovnčasne poznať svoju biedu, nehodnosť a potrebu prostredníka, aby sme sa priblížili Bohu, aby sme sa s ním spojili. Toto dvojaké poznanie nesmie sa odlučovať, lebo jedno od druhého oddelené nielen neosoží, ale aj škodí. Poznanie Boha bez poznania vlastnej biedy nadúva. Poznanie vlastnej biedy bez poznania Ježiša Krista uvrhuje do zúfalstva. Avšak poznanie Ježiša Krista nás zbavuje aj pýchy aj zúfalstva, lebo v ňom nachádzame Boha, vlastnú biedu i jediná cestu, ako sa jej zbaviť.“¹

„To je život večný, aby poznali Teba, jediného pravého Boha, a Toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista. — Jeden totiž je Boh, jeden aj prostredník medzi Bohom a ľuďmi, človek Ježiš Kristus“² takže nikto nepríde k Otcovi, iba skrze Ježiša Krista.³

Cena nášho života závisí od nášho pomeru k Ježišovi Kristovi. On je „stred všetkého

¹ Pensées, kap. 20.

² Ján. 17, 3; 1 Tim. 2, 5.

³ Porov. Ján. 14, 6.

a predmet všetkého, a kto ho nepozná, nič nepozná zo svetového poriadku, nepozná ani seba... V ňom je celé naše šťastie, naša ctnosť, náš život, naše svetlo, naša nádej; mimo neho je sama neresť, bieda, tma, zúfalstvo a my nevidíme iba zmätok v prirodzenosti božej i svojej".⁴

2.

Ježiš Kristus je Alfa i Omega, Počiatok i Koniec. On je Pán a Boh, Vykupiteľ i Spasiteľ, Zákonodarca i Vzor, Súdca i Odplatiteľ. On je Cesta, Pravda a Život,⁵ On je Svetlo sveta...⁶ a uholný kameň jeho základov. Kristovo meno vyrvať zo sveta by znamenalo otriasť svetom až do základov, ako to vyznal aj E. Renan.⁷

Pre mnohých však je Kristus Pán „Bohom neznámym“,⁸ lebo k ich vedomiu ešte nedošlo „Svetlo pravé, ktoré osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na tento svet“,⁹ alebo, ak došlo, oni ho neprijali, „lebo milovali viac tmu, ako svetlo“.¹⁰ Iní síce Krista poznali, ale neverili, že on je Syn Boží, pravý Boh a človek“, v ktorom prebýva všetka plnosť božstva telesne.¹¹ O takýchto napísal apoštol, že kto nevyznáva Syna Božieho, ktorý prišiel v tele, je „zvodcom a antikristom“.¹² Zvodcom a antikristom je nielen ten, komu je Kristus „bláznovstvom“ alebo „pohoršením“,¹³ ale aj taký uhladený človek, ktorý je ochotný uznať v ňom ešte aj mravne vysoko stojaceho človeka a náboženského reformátora, jedného z mnohých. Konečne sú aj takí, ktorí Krista prenasledujú a zrádzajú, a to nielen azda zo sektárskej „hor-

⁴ B. Pascal, Pensées: kap. 20.

⁵ Ján, 14, 6.

⁶ Ján, 8, 2.

⁷ Vie de Jésus. kap. 25.

⁸ Sk. 17, 24.

⁹ Ján, 1, 9.

¹⁰ Ján, 3, 19.

¹¹ Kol. 2, 9.

¹² 2 Ján, 7;

1 Ján, 2, 22; 4, 3.

¹³ Porov. 1 Kór. 1, 23.

livosti" ako Šavol, ale aj z diabolskej a judá-
skej zloby. To sú synovia tmy a zatratenia,
semeno Hadovo, ktorých hlavu raz rozdrví
Syn Ženy.

Azda ešte sú ľahostajní ku Kristu? Je mož-
né, aby Ježiš Kristus bol pre niekoho ľaho-
stajným...?

Kiežby Kristus bol pre všetkých týchto na
povstanie!

3.

My kresťania sme účastníkmi Krista. Kri-
stus Pán nás smieril s Bohom, dal nám moc
„stať sa synmi božími“;¹⁴ účasť na božskom
živote sa nám udeľuje posväcujúcou milosťou
a vliatím nadprirodzených ctností a darov Du-
cha Svätého. Zapojil nás do veľkého organi-
zizmu svojho duchovného tela — Cirkvi svä-
tej, trpiacej na tomto svete, aby bola oslávená
na druhom svete. Vytýčil nám cieľ nášho pu-
tovania svojimi prikázaniami, radami a svo-
jím príkladom. Pomáha nám svojou milosťou.

Taký je náš pomer k Bohu o b j e k t í v n y,
darom daný skrze Ježiša Krista. Naša úloha
je tento pomer udržiavať a rozvíjať „podľa mie-
ry daru Kristovho“.¹⁵ To znamená žiť kresťan-
skv. činiť dobré a varovať sa zlého, alebo, ho-
voriac formálne eticky, zachovávať prikázania.
No všetky prikázania sa sbiehajú do vrcholné-
ho prikázania lásky k Bohu a k bližnému. Lás-
ka k Bohu a bližnému je súborom a „sväzkom
dokonalosti“.¹⁶ Túto pravdu teologicky krásne
rozvinul sv. Tomáš. Neskoršie svojím spôso-
bom ju zdôraznili aj svätý František Saleský,
sv. Alfonz Liguorský a sv. Terézia z Lisieux.

Tento životný program je naozaj veľmi je-
dnoduchý. V skutočnom živote musí však ob-
siahnúť, zasiahnúť a ovládnuť všetky početné
a rôznorodé skladajúce prvky nielen vnútor-

¹⁴ Ján, 1, 12.

¹⁶ Kol. 3, 14.

¹⁵ Ef. 4, 7.

ných schopností, sil a úkonov individuálneho duševného života, ale aj celý vonkajšok človeka v prostredí sociálnom a svetovom. To nie je taký jednoduchý a ľahký výkon. Životy svätých a posväcujúcich sa kresťanov sú dokladom toho.

Je mnoho metodických návodov pre dokonalý kresťanský život. Každá zo správnych metód v tomto smere je viac-menej účinná, lebo zodpovedá potrebám určitej skupiny, ktorú Pán chce viesť práve po tejto ceste. Tak každá svedomite a starostlivo hľadá na náš objektívny pomer ku Kristu, na našu závislosť a na jeho vplyv. Ale nie každá metóda má rovnaký zreteľ na náš subjektívny a uvedomelý pomer ku Kristu. A predsa aj toto vedomé zaujatie pre Pána Ježiša práve účinne zvyšuje hodnotu každej metódy duchovného života, lebo je cennou pomôckou na udržovanie a rozvíjanie nášho objektívneho sväzku s Kristom. My chceme tu poukázať na niekoľko hlavných hľadísk uvedomeleho pomeru k Pánu Ježišovi.

4.

a) Náš duchovný život môže gravitovať okolo predstavy Krista ako nášho Pána. My sme jeho služobníkmi. Náš život je slobodná služba Kristu a Bohu: libera servitus. Do služieb Krista, jeho Cirkvi, za rozšírenie jeho kráľovstva dávame sa s celým potenciálom svojej bytosti. Prekážky a nebezpečenstvá nás neľakajú a neodstrašujú, aby sme neišli za svojim Vodcom a Kráľom. Život sa stáva zápasom: militia Christi.

Charakteristickými známkami tohto duchovného ponímania života je vernosť, mužná odvaha a podnikavosť v službách Kristových. Tento mužný smer je schopný dať hodnotných robotníkov na vinici Pánovej nielen medzi kňazmi, ale aj v Katolíckej akcii.

Až prekvapuje, ako svätý Ignác z Loyoly zdôraznil motív slúžiť Bohu a Kristu, najmä v prvom a druhom týždni Exerciíi.

Okrem tejto odvážnej aktivity je ešte druhá stránka služby Kristovej, viac zameraná k pokore a pokániu. Bl. Grignon z Montfortu († 1716) na podklade zásad kardinála De Bérullea († 1629) vypracoval pre duchovný život poňatie duchovného „otroctva“.

V Písme svätom s motívom „služobnosti“ sa stretávame takmer na nespočetných miestach.¹⁷

b) Inakšie sa utvára duchovný život u toho, kto sa usiluje žiť s Kristom v pomere priateľa. „Už vás nenazývam služobníkmi, lebo služobník nevie, čo robí pán, ale nazval som vás priateľmi, lebo som vám oznámil všetko, čo som počul od svojho Otca.“¹⁸ Význam priateľstva božieho objasňuje sa v katolíckej bohovede pri náuke o posväcujúcej milosti.¹⁹

Prevládajúce nastrojenie duše je láska priateľská, plná dôvery, verná, spokojná, ale tiež obetavá a výbojná. Pri všetkej dôvernosti nesmie sa, pravda, zabúdať, že Kristus Pán je priateľ božský, a že mu náleží aj úcta božská.²⁰

c) Viac ako priateľ je brat. Kristus Pán je naším bratom. Stal sa, on Boh, človekom, jedným z nás. „Syn človeka“ patrí do našej

¹⁷ U prorokov výraz „sluha Pána — servus Domini — Ébedh Jahve“ sa vzťahuje aj na božského Vykupiteľa.

¹⁸ Ján, 15, 15.

¹⁹ Sv. Augustín sa pýta, ako môžeme byť súčasne Kristovými služobníkmi i priateľmi (In J. 85; Migne, PL 35, 1848—1850).

Pre duchovný život pojem priateľstva svojrázne využil napr. Jos. Schryvers C. Ss. R, *Le divin ami — Božský priateľ* (slovenský preklad vydali redemptoristi v Stropkove).

²⁰ Duchovný voľca sv. Gemmy Galgani (1878-1903) pastonista P. Germano napr. považoval za vhodné zakázať svätici príliš dôverné a priame chovanie k Pánu Ježišovi počas videní.

rodiny. My všetci sme bratmi a sestrami Kristovými.

Ale aj my patrime do jeho rodiny. Ježiš Kristus je Syn Boží: my v ňom máme tiež účasť na synovstve božom. Prijali sme „Ducha synovstva, v ktorom voláme: Abba, Otče“!²¹ Tak sme aj bratmi a sestrami Kristovými.²²

Naše súrodenstvo s Kristom má ešte i druhú stránku. On je Synom Márie Panny. Najsvätejšia Panna je tiež našou matkou. Sám Kristus Pán nám ju dal za matku pod krížom v osobe sv. Jána.

Náuka o synovstve božom, na ktorom sa zúčastňujeme v Kristu skrze posväcujúcu milosť, je prísne dogmatická a umožňuje ďalekosiahle závery, individuálne aj sociálne. Nadchli sa pre ňu zvlášte moderní bohovedci, najmä hlásatelia pravdy o duchovnom, mystickom tele Kristovom.²³

d) V katolíckej náuke o duchovnom živote Kristus Pán sa častejšie nazýva *Zenichom duše*. Pomer duše ku Kristu sa znázorňuje obrazom duchovného zasnúbenia a manželského sväzku. Najmä španielska mystika šestnásteho storočia (sv. Terézia Avilská † 1582 a sv. Ján od Kríža † 1591) začlenila organicky také ponímanie do náuky o vývoji duchovnom.

V alegorickom obraze lásky snúbencov je vyspevovaný nežný pomer Hospodina a vyvo-

²¹ Rim. 8, 15.

²² Kristus Pán je pravda, Syn Boží prirodzený, my sme synmi božími prijatými, adoptovanými. Na tento rozdiel nikdy nesmieme zabúdať. Sám Pán Ježiš jasne rozlišoval výraz „Otec môj“ a „Otec váš“. Dr. August Reatz, *Jesus Christus*, Freiburg i. Br. 1924, správne logicky vyvodzuje z toho dôkaz božstva Kristovho.

²³ Porov. K. Adam, *Christus unser Bruder*, 3. vyd., Regensburg 1934; E. Przywara S. J., *Corpus Christi mysticum. Eine Bilanz. Zeitschrift f. Ascese und Mystik*, 1940, str. 197—215.

leného národa už vo Starom zákone (Pieseň piesni). I v Novom zákone nachádza tento obraz oporu.²⁴ Neskoršie ho užívajú cirkevní Otcovia a spisovatelia, najmä škola alexandrijská, ako napr. hyperspiritualistický, nadduchovný Origenes († 254; gamos pneumatikos). Ešte aj praktický sv. Alfonz Liguorský († 1797) napísal pre mnišky obširny návod dokonalého života pod názvom „Pravá nevesta Ježiša Krista“.

K duchovno-milostnému názvosloviu sa utiekajú väčšinou duše panenské, ktoré dali výhosť všetkej láske pozemskej a svoje srdce zasvätili výhradne láske Ježišovej.

Sluší poznamenať — tak trochu proti freudistom — že takéto ponímanie nevyčerpáva obsah duchovného života duší, u ktorých sa vyskytuje, lebo podáva iba jeden z mnohých prvkov ich nastrojenia.²⁵ No telesný človek „nechápe to, čo je Ducha Božieho“.²⁶

e) Vedomie nášho bratstva s Kristom v synovstve božom a Máriinom sa môže stupňovať a smerovať až k akémusi stotožneniu s ním. Cieľom celého života sa stáva snaha pretvoriť sa v Krista: „Žijem už nie ja, ale žije vo mne Kristus.“²⁷ Celý človek sa usiluje

²⁴ Cfr. Mat. 9, 15; Mk. 2, 19—20; Luk. 5, 34—35; Ján, 3, 29; 2 Kor. 11, 2.

²⁵ Na to správne upozornil J. Zahn, Einführung in die christliche Mystik, 5. vyd., Paderborn 1922; tiež Fr. Heiler, Das Gebet, 5. vyd., München 1923 (oddiel o mystike).

²⁶ 1 Kor. 2, 14. —

Cirkev východná, byzantská kladie do úst sv. mučeníciam, v piesni, zvanej Tropar, hlasité volanie ku Kristu: „Teba, Ženíchu môj, milujem, a Teba hľadajúc, trpím, a s Tebou som križovaná i s Tebou som pochovávaná v krste, za Teba trpím, aby som kráľovala v Tebe, za Teba aj umieram, aby som žila s Tebou; prijmi ma ako obet nepoškvrnenú, s láskou za Teba obetovanú.“

²⁷ Gal. 2, 20.

„obliecť v Pána nášho Ježiša Krista”,²⁸ osvojiť si „to smýšľanie, ktoré bolo aj v Kristu Ježišovi”:²⁹ Kristove city, myšlienky, skutky. Chce sa čo najviac pripodobniť jeho božskému synovstvu i všeludskému mesianizmu. Všetko, čo taký človek robí, čo podniká, čo trpí, koná ako by na mieste Kristovom, v osobe Kristovej, doplňujúc na svojom tele a na svojej duši i na svojom srdci to, čo zostáva z útrap a života Kristovho pre jeho telo, ktorým je Cirkev...³⁰ Vždycky: Domine in unione...

Často sa píše a hovorí: Sacerdos, alter Christus. Kňaz je druhým Kristom. Ale tiež každý kresťan je druhým Kristom: Christianus alter Christus.³¹ Vedomie takého poňatia života predstavuje sa duchu božsky povznese-né, takže vyšší a dokonalejší ideál si nemôžeme vymyslieť. Táto božská vznešenosť by niektoré duše priamo odstrašila. Ale veď je možné, áno i nevyhnutné, túto ohromnú úlohu si rozdeliť metodicky rozsahove i obsahove, usilovať sa postupne prevziať na seba vopred pokoru života Kristovho, Kristovo utrpenie, milosrdenstvo k trpiacim, hlásanie jeho pravdy...

Je možné mnohému sa naučiť v tomto smere od francúzskej školy sedemnásteho storočia: kardinála De Bérullea († 1629), L. Olieria († 1657), sv. Vincenta Paulánskeho († 1662)...

5.

O rozličných stránkach a praktických možnostiach, v akých sa môže utvárať náš uvedo-

²⁸ Rim. 13, 14.

²⁹ Filip. 2, 5.

³⁰ Porov. Kol. 1, 24.

³¹ 2 Pt. 4, 10. —

Nesmie sa, pravda, zachádzať za hranice osobného a fyzického rozdielu. Kniha K. Pelz-a, *Der Christ als Christus*, vydaná 1940 ako rukopis, bola 30. X. 1940 daná na cirkevný index. Autor sa chvályhodne podrobil. *Acta Ap. Sedis*, 1941, č. 1, str. 24.

melý pomer k Pánu nášmu Ježišovi Kristovi, by sa dalo systematicky hovoriť iba v samostatnej knižke. My sme chceli tu len letkom načrtnúť niekoľko línií, ktoré vonkoncom neohraničujú „mnohotvárnú milosť božiu“. Uvedomelý pomer ku Kristu dostáva postupne viacej hľadísk u tej istej duše. Ale jeden pohľad obyčajne veľmi presvedčivo prevláda. Je práve úlohou duchovného sebazpoznania a vedenia určiť, kde sa pohybuje pre každého dominanta lásky v celkovej harmónii sfér božích.

Univ. prof.

P. Reginald Garrigou-Lagrange OP.:

Duch odovzdanosti.

V akom duchu odovzdať sa Prozreteľnosti?

Má to byť v duchu, čo umenšuje nádej na spasenie pod zámienkou vysokej dokonalosti, ako vraveli kvietisti?

Nie, to sa má diať vo veľkom duchu viery, nádeje a lásky.

Božia vôľa, prejavená v prikázaniach božích, je, aby sme dúfali v Boha a dôverčivo pracovali na svojom spasení, čo by boly v ceste akékoľvek prekážky; táto prejavená vôľa je oblasť poslušnosti, a nie oblasť odovzdanosti. Táto sa vzťahuje na zaľúbenie božej vôle, od ktorej závisí naša neistá budúcnosť, veci, ktoré prichádzajú denne v toku života, ako: zdravie, choroba, úspechy a nešťastia.¹

Robiť obeť zo svojej spásy, zo svojej večnej blaženosti pod zámienkou dokonalosti by sa vonkoncom protivilo prirodzenej náklonnosti k šťastiu, ktorú máme od Boha, ako aj svoju prirodzenosť. To by sa protivilo aj kresťanskej nádeji, nielen spoločnej nádeji veria-

¹ Porov. Svätý František Saleský, Lásky k Bohu, IX, 5; Bossuet, Stav modlitby, VIII, 9.

cich, ale aj nádeji svätých, čo v najväčších skúškach hrdinsky dúfali „proti všetkej úfnosti“, podľa slov svätého Pavla, aj keď sa všetko zdalo stratené. Napokon takáto obeť našej večnej blaženosti protivila by sa láske samej, ktorá pôsobí, že Boha milujeme pre neho samého a že túžime mať ho, aby sme ho večne oslavovali.

Prirodzená náklonnosť, ktorú od Boha máme a čo pôsobí, že túžime po šťastí, nie je nezriadená, neusmernená, lebo už nás viacej unáša k milovaniu Boha, najvyššieho dobra, ako seba samých. Svätý Tomáš na to poukázal: „Vidíme totiž, že prirodzene časť dáva sa pre zachovanie celku, ako sa ruka bez rozvažovania vystavuje úderu na zachovanie celého tela.“² Tak aj sliedka mimovoľne shromažďuje maličké pod krídla, ako vraví Kristus Pán, a ak to treba, obetuje sa, aby ich ochránila pred kaňou, lebo nevedome viacej miluje dobro svojho druhu, ako seba samú. Tento prirodzený sklon je v človeku vo vyššej podobe. A keďže človek viacej miluje vyššiu čiastku seba, ešte viacej miluje svojho Stvoriteľa; nechcief už svoju dokonalosť a svoje spasenie, značilo by odvrátiť sa od Boha. Teda nemôžeme hovoriť o obetovaní túžby po svojom spasení alebo po svojej večnej blaženosti pod zámkou veľkej dokonalosti, ako to mysleli kvietisti.

Nie, odovzdanie sa Bohu je vynikajúce cvičenie v troch božských ctnostiach viery, nádeje a lásky, takrečeno spolu sliatych.³

Ale pravdivo môžeme povedať, že Boh očisťuje našu túžbu po spasení od sebalásky, ktorá sa do nej primiešava, neistotami,

² Suma I, 60, 5.

³ Niektorí spisovatelia vraveli o ctnosti odovzdanosti. Vo skutočnosti úkon odovzdanosti nezávisí od zvláštnej ctnosti toho istého mena, ale od troch božských ctností a aj od daru nábožnosti.

čo dopúšťa na nás v tejto veci a čo nás zaväzujú čistejšie ho milovať pre neho samého.

Máme sa Bohu odovzdať v duchu viery, máme veriť, že, ako vraví svätý Pavol,⁴ všetko dopomáha k dobrému tým, ktorí milujú Boha⁵ a ktorí vytrvávajú v jeho láske. Takýto úkon viery urobil svätý muž Job, keď po strate svojho majetku a svojich detí ostal poddaný Bohu a vravel: „Pán dal, Pán vzal; buď požehnané meno Pánovo!“⁶

Takto Abrahám ochotne poslúchol Boha, ktorý od neho žiadal, aby obetoval svojho syna, a s veľmi veľkou vierou odovzdal sa pre budúcnosť svojho pokolenia zaľúbeniu božskej vôle. Svätý Pavol nám to pripomína, keď vraví: „Vierou obetoval Abrahám Izáka, keď bol skúšaný, a obetoval jednorodeného, ktorý dostal zaslúbenia, ktorému bolo povedané: Tí po Izákovi budú sa volať tvojím potomstvom, lebo bol presvedčený, že Boh môže i mŕtvych vzkriesiť.“⁶

Naše skúšky istotne sú oveľa menšie, čo aj niekedy sa nám pre našu slabosť zdajú veľmi ťažké.

Podľa príkladu svätých aspoň veríme, že všetko, čo Pán robí, dobre robí, keď nám posielá pokorenie a suchopárnosť, ako aj keď nás zasýpa poctami a útechami. Páter Piny, OP, vraví,⁷ že niet väčšej a živšej viery, ako veriť, že Boh všetko zameriava pre naše duchovné dobro, aj keď sa nám zdá, že nás drví, že búra naše najlepšie zámery, keď dopúšťa na nás utŕhania, nevyliciteľnú zmenu nášho zdravia alebo ešte bolestnejších vecí. Veru, to je veľká viera, keďže to značí veriť v to, čo zdá

⁴ Rím. 8, 28. ⁵ Job. 1, 21. ⁶ Žid. 11, 17.

⁷ V živote mnohých svätých vidíme, že veľké utrhanie na cti, čo museli znášať, boli príležitosťou, ktorú Boh dopustil, aby im umožnil zázračne rásť vo svojej láske.

sa málo veriteľné: že Boh nás pozdvihuje tým, že nás snižuje; a to značí veriť nielen teoreticky a abstraktne, ale prakticky a prežívane. To značí žiť naozaj z evanjeliových slov: „Kto sa povyšuje (ako farizej), bude ponížený, a kto sa ponížuje (ako mýtnik) bude povýšený.”⁸ To značí žiť zo slov Magnifikat: „Sosadil mocných s prestola a povýšil ponížených. Hladných nakŕmil dobrými vecami a bohatých prepustil na prázdno.”⁹ Všetci máme byť z týchto ponížených v pokore a z týchto lačných skrze živú túžbu po božskej pravde, ktorá je pravý chlieb duše.

Teda plnením svojej každodennej povinnosti máme sa odovzdať Pánu s veľkodušnou vierou. Načim to robíť aj s celkom synovskou dôverou v jeho otcovskú dobrotu. Svätý Tomáš vraví,¹⁰ že dôvera (fiducia alebo confidentia) je pevná alebo zosilnená nádej, čo vychádza z veľkej viery v dobrotu Boha, pôvodcu spásy. Základná pohnútkou nádeje je dobrotu Boha, vždy pomáhajúceho, ako sám prisľúbil: *Deus auxilians*.¹¹

Žalmy vravia: „Blahoslavení, čo dúfajú v Pána. Ktorí dúfajú v Pánovi, sú ako hora Sion, nehnú sa na veky.”¹² Zachovaj ma, Pane, lebo v teba dúfam.¹³ V teba, Pane, dúfam, nedaj mi zahanbeným byť na veky.”¹⁴

Keď svätý Pavol hovorí o Abrahámovi, ktorý, hoci bol veľmi starý, uveril v božské prisľúbenie, že bude otcom mnohých národov, vraví nám: „On proti úfnosti s úfnosťou uveril; nepochyboval nedôverčivo o prisľúbení božom, ale posilnil sa vierou, a dal

⁸ Luk. 18, 14. ⁹ Luk. 1, 52. ¹⁰ II—II, 129, 6.

¹¹ Základnú pohnútku nádeje nám zvlášť pripomína meno Ježiš, čo značí Spasiteľ, a rozličné názvy Márie Pomocnice, útočišťa hriešnikov, Matky ustavičnej pomoci.

¹² 124, 1.

¹³ 15, 1.

¹⁴ 30, 1.

česť Bohu v plnom presvedčení, že čokoľvek slúbil, má moc i vykonať."¹⁵

Keď konáme svoju každodennú povinnosť, máme aj očakávať od Krista Pána uskutočnenie jeho slov: „Moje ovce počúvajú môj hlas, a ja ich poznám, a nasledujú ma, ... a nikto mi ich neurve z ruky."¹⁶ P. Piny vraví, že keď človek svedomite vykoná povinnosť a dôverčivo sa odovzdá do rúk Krista Pána, vtedy naozaj je ako ovca. Či môžeme lepšie počúvať hlas dobrého Pastiera, ako keď ustavične súhlasíme s tým, čo rozhodne o nás, ako keď ho s láskou prosíme, aby sa nad nami zmiloval, a keď sa s dôverou hodíme do náručia jeho milosrdenstva so všetkými svojimi chybami a s nárekom? Tým tiež do jeho lona kladieme všetok svoj strach o svoju minulosť a budúcnosť. Táto svätá odovzdanosť nijako sa neprieči nádeji, ba je najsvätejšia synovská dôvera, spojená s láskou, čo sa vždy viacej očisťuje.

Veru, najčistejšia láska záleží v napĺňaní sa vôľou božou podľa príkladu Pána Ježiša, ktorý povedal: „Mojím pokrmom je, aby som plnil vôľu toho, ktorý ma poslal, a dokonil jeho dielo."¹⁷ Preto som sostúpil s neba."¹⁸ Niet teda vznešenejšieho, dokonalejšieho, čistejšieho spôsobu milovať Boha, ako z božskej vôle robiť vlastnú vôľu, vyplňať jeho prejavenu vôľu a potom odovzdať sa jeho zaľúbeniu. Pre duše, čo idú po tejto ceste, Boh je všetko; napokon môžu vraviť: *Deus meus et omnia*. Boh je ich stred, a iba v ňom nachádzajú svoj pokoj, keď všetky svoje túžby podrobia jeho zaľúbeniu a keď pokojne prijmú všetko, čo on robí. Svätá Katarína Sienská v najťažších chvíľach pripomínala si slová Pánove: „Na mňa myslí, a ja budem myslieť na teba.”

¹⁵ Rím. 4, 18.

¹⁶ Ján, 10, 27.

¹⁷ Ján, 4, 34.

¹⁸ 6, 38.

Málo je duší, čo dosahujú túto dokonalosť. Ale treba k nej smerovať. Svätý František Saleský hovorí: „Kristus Pán miluje veľmi nežnou láskou tých, čo sú takí šťastní, že sa takto celkom odovzdali jeho otcovskej starostlivosti, že sa dávajú viesť jeho božskou prozreteľnosťou a pritom nestrácajú čas úvahami, či účinky tejto prozreteľnosti sú im užitočné, výnosné alebo na škodu, že sú istí, že toto otcovské a láskavé srdce im nič nepošle, ani nedovolí, aby sa im niečo prihodilo, z čoho by im nedal vyťažiť dobro a úžitok, len keď do neho složia všetku svoju dôveru...¹⁹ Keď (konajúc svoju každodennú povinnosť) všetko odovzdáme božskej prozreteľnosti, Pán Ježiš sa o všetko postará a všetko bude riadiť... Duša je vtedy pred ním ako dieťaťko pred svojou matkou; keď ho dá na zem, aby chodilo, chodí, kým ho matka zas nevezme, a keď ho chce nosiť, nechá sa. Nevie a nemyslí, kde by išlo, ale dáva sa nosiť alebo viesť, kde sa matke páči. Priam tak táto duša, ktorá miluje zaľúbenie božej vôle vo všetkom, čo sa jej prihádza, dáva sa nosiť a predsa kráča, starostlivo uskutocňujúc všetko, čo je z prejavenej božej vôle.“²⁰ Potom môže naozaj povedať s Pánom

¹⁹ Čítajme len napr. život blahoslaveného Cottolenga, a uvidíme, ako nežne Boh miloval túto dušu, tak obdivuhodne odovzdanú Prozreteľnosti, ako Pán požehnal jeho *piccola casa* v Turíne, ktorý sa dneska stará o desaťtisíc chudobných a ktorý je jedným z najkrajších dôkazov božej dobroty k nám. Keď už nebeské hviezdy ospevujú slávu Boha, tobôž ospevujú ju takéto diela milosrdenstva.

²⁰ Svätý František Saleský, Rozhovor II. Hlboké presvedčenie, vyjadrené na tejto strane, nakoľko vychádza z božských ctností a z darov Ducha Svätého, je oveľa väčšie nad akékoľvek boho-vedecké rozumovanie.

Ježišom: „Mojím pokrmom je, aby som plnila vôľu svojho Otca“, a v tom nachádza pokoj, ten pokoj, čo je už v nás ako začatý večný život, „inchoatio vitae aeternae“.

Univ. prof. MUDr. J. F. Babor:

Mravnosť a rodina.

Na hriešne paky pred manželstvom a v ňom hodia sa podľa niektorých katolíckych homilétov slová Izaiáša proroka:¹ „Vaša smluva so smrťou bude zrušená a vaše dohovorenie s peklom neobstojí.“ Svätý Pavol prikázal:² „Manželstvo nech je vo všetkom počestné a posteľ nepoškvrnená, lebo smilníkov a cudzoložníkov súdiť bude Boh.“ Ale takzvaný Napoleonov zákon zneje: La recherche de la paternité est interdite. V zúfalom shone o udržanie populácie vo Francúzsku trpeli aj nemravnosť. V stene nálezinca bolo takéto zariadenie: Vo dvierkach sa otáčala malá kolíska. Ktokoľvek tam mohol položiť novonarodeniatko, zazvoniť a odísť. Dieťa vybalili, vyživili a vychovali, a nikto sa nikdy nič nedozvedel o jeho rodičoch, a ani po tom nikto nepátral. Postupnú prevahu úmrtia nad pôrodmi, pravda, neodvráti ani toto opatrenie; len mravnosť to môže urobiť.

Prelát Dr. Jozef Mayer vydal r. 1927 knihu „Gesetzliche Unfruchtbarmachung Geisteskranker“ (Herder, Freiburg im Breisgan), kde príliš dôverčivo a nekriticky ďaleko išiel v ústupkoch vtedajšej, ešte nie veľmi vyvinutej a zabezpečenej eugeniky. Ak sa plietli do teológie laikovia, nevedomci a nie morálni tendencionári, nesmie sa im predsa nijako podobne splácať s našej, katolíckej strany. Fr. Lenz sa preslávil aj touto „umnosťou“: Moderná

¹ Iz. 28, 18.

² Žid. 13, 4.

veda dokázala, že sa získané vlastnosti nededia, teda nemôže byť správna dogmatická téza o dedičnom hriechu. Touto nehoráznosťou ukázal svoju nevedomosť v duševných i prírodných odboroch ľudskej náuky, ako aj totálny nedostatok akademického taktu. Náš klérus v Prahe pred polstoročím bilagoval židovských a slobodomurárskych intrigánov šiboletom: „Ignorantia et mala voluntas” (bol to stály nápis akejsi apologetickej kolumny v časopise „Slavorum litterae theologiae”, vydávanom v Prahe). Po nedostihnuteľnej encyklike Casti c o n n u b i i vydal prelát M a y e r akési opravené vydanie svojej vyššie spomenutej knihy, (roku 1932 v Paderborne, St. Bonifacius-Druckerei): „Erlaubte Geburtenregelung?” Hlúpe útočné reči proti menovanej encyklike celkom pominieme, ale prelátovi Mayerovi nemôžeme nevyčítať, že maril čas autoritami à la Lenz, ale akosi zabudol na sv. Tomáša Akvinského. Mayer myslí, že by Cirkvi pri eugenickej sterilizácii zavádzal (s hľadiska mravouky) operatívny zákrok ako nedovolený úkon. Zabudol, že stredoveké pravosúdie poznalo trestné skomolenie. (Klínom sa odsekávaly prsty, ruky a pod. V kostole minoritov, konventuálov pri sv. Jakubovi v Prahe dosiaľ visia na reťazi neďaleko hlavného vchodu do kostola polostleté zbytky z pravice zlosyna, ktorý chcel ukradnúť skvosty so sošky Panny Márie Bolestnej na hlavnom oltári, a neďaleko visí na stene obraz súdneho zasadnutia, v ktorom bol rozsudok tohto trestu vyhlásený). Príčina nie je v tom; ak má spoločnosť ľudská hrdelné právo, a to má, musí mať aj právo na trestné odľatie jednotlivého údu, tobôž aj terapeuticke! Sv. Tomáš Akvinský o tom hovorí: „Musí sa povedať, že nič nebráni, aby to, čo je proti čiastočnej prirodzenosti, bolo podľa všeobecnej prirodzenosti, ako smrť a porušenie v prirodzených veciach je proti čiastočnej pri-

rodzenosti toho, čo sa porušuje, je však podľa všeobecnej prirodzenosti. A podobne zmrzačiť niekomu úd, aj keď je to proti čiastočnej prirodzenosti tela toho, kto je zmrzačený, predsa je podľa prirodzeného rozumu vzhľadom na obecné dobro... Ako niekoho verejná moc dovolene celkom zbaví života pre nejaké veľké viny, tak ho zbaví aj údu pre nejaké menšie viny. To však nie je dovolené nejakej súkromnej osobe..." Toto právo nevzťahuje sa na jednotlivca, ale na celé ľudské pokolenie. Svätý Tomáš Akv. ďalej vraví: „Prirodzená spravnosť v ľudských skutkoch nie je podľa toho, čo sa náhodne stáva v jednom jednotlivcovi, ale podľa toho, čo zasahuje celý druh." Pre rozumné bytosti platí poriadok, hovorí svätý Bonaventura, OFM, aj svätý Tomáš Akv., OP, ktorý vraví: „Prirodzený poriadok je od samého Boha. A preto v hriechoch proti prírode, v ktorých sa narúša sám poriadok prírody, deje sa bezprávie samému Bohu, usporiadateľovi prírody." Pri eugenických úvahách ľudia zabúdali aj na zásadu katolíckej mravouky o úmernom dobre. V najnovšom čase vyskytly sa články aj knihy, čo tvrdia, že mravouka pre lekára riadi sa práve tu a teraz platnými svetskými zákonmi. Nie!²

JUDr. Juraj Rajec:

Milujte vedu, ale ešte viac lásku.

To sú slová sv. Augustína. Prešli už nad nimi veky, a predsa nič nestratily zo svojej časovosti. Ba viac, sú časovejšie ako kedykoľvek predtým. Je v nich skrytý prameň krízy terajších čias.

² II—II, 65, 1 k 1.

³ II—II, 154, 12 k. 1.

⁴ S. c. Gentes III, 122.

⁶ Porov. Smer 1, 8, 357.

Sme v realite. Predstavme si, že by nebolo v rámci prirodzeného poriadku tvora, ktorý by myslel. Svet by išiel ďalej, planéty slnka tiež, a aj celý vesmír. Nič by sa nezmenilo, lebo nič by nebolo možno vykoľajit' z hraníc, stanovených Stvoriteľom od vekov. Človek by totiž žil v podobe dokonalejšieho zvierata, ako nám to nakreslil v básnickej podobe ne jeden darvinista. Bol by poriadok, boli by zákony, ktoré bezprostredne tento poriadok udržiujú.

Ale sme v realite aj inakšie. Nielen ako zvieratá, ale aj ako rozumné zvieratá. A my túto realitu poriadku poznávame a samých seba v jej objatí. Ba viac, dvíhame sa až do výšin prvej Príčiny tejto reality a do jej plánov, podľa ktorých toto všetko stvorila. Tak nad svetom bytia vyrastá svet pravdy, ktorý je zakotvený vo veciach, ale aj v našom rozume. Vidíme tento svet pravdy tak, ako je, ale len do určitých hraníc. Myslíme o ňom však podľa svojho.

Kľúčom k tejto realite v jej pravdivosti je náš rozum, u ktorého slúžia pri tejto práci poznávania naše smysly. Sú to len sluhovia, nie páni. Preto akékoľvek nadržovanie smyslom zavádza do poznávania partajníctvo a do poznávajúceho zmätok. Nevedie k systematickému poznaniu pravdy, ale ku chaosu. A predsa systematické poznanie je poznanie isté, vedecké.

Lenže rozum má hranice možného a skutočného. Možné hranice dosahuje ustavičným pokrokom na poli vedy, ktorý však nikdy nepôjde reálne do nekonečna. Ba viac. Aj tam, kde sa už voľne vie pohybovať, vie toho ešte málo. A toto málo ako produkt dnešného ľudstva menujeme „modernou“ kultúrou a jej využitie civilizáciou. V nej viera nemá miesta. A predsa pod svietnikom býva najväčšia tma. Tak je to aj pod ovocím terajšieho rozumu a jeho produktu, pod jeho kultúrou. A tú tmu

zvýšil dnešný svet ešte tým, že neuznáva ani svoj rozum, ale len smysly. Bojí sa, že by ho dovedol k pravde, čo aj obmedzenej. Ale pravda oči kole, a preto nechce myslieť. Postačia smysly. Ich produktom je terajšia veda.

Ak z uvedeného robíme záver, vidíme, že nesprávne rozlišujeme, a preto aj zle učíme. Výchovou prenášame omyly s generácie na generáciu. A výsledok? Miesto jasného poznania nasiali sme väčší zmätok, miesto definovanej pravdy, miesto jej rozdelenia, dokázania a jej pojatia do systematickej jednoty narástla hĺba poznatkov, ktoré nevyvádzajú vždy na svetlo, ale skôr do tmy. A keď sa kto opováži upozorniť na toto scestie, vyhlási ho štáb „apoštolov vedy“ za tmára alebo ináč za novoscholastika. Tu je zbytočné teoreticky dokazovať, lebo kde nie sú spoločné princípy, spoločná dobrá vôľa dostať sa k pravde a spoločná snaha zachovať zákony myslenia, tam je každá dišputa odsúdená nazmar.

A predsa cieľom vedy je najsamprv pravda, a len na druhom mieste jej využitie. Ale dnes sa tento cieľ zamenil. Veď niet dobrej vôle. Sofistika slávi svoje orgie. Dokazuje sa nie pravda, ale lož. Propaguje sa nie pravda, ale moja pravda, a to aj za cenu argumentov fyzických a nie logických. Bojujeme navzájom zbraňami sily a nie ducha. Žijeme vo svete gladiátorov a nie svätcov a filozofov.

Milovať túto vedu, túto kultúru a civilizáciu značí toľko, ako zrádzať pravdu. A milovať ju výlučne i vtedy, keď ešte má aj hranice, značí toľko, ako výlučne milovať úzucké hranice svojich možností a nie Nekonečno, ku ktorému sa rozum derie pri poznávaní toho, čo je.

Diagnóza rozumu je ohraničená, terapia jeho tiež ohraničená, sila vôle ohraničená, sila citov a svalov tiež. Človek je teda ohraničený. Ale ak miluje produkt tejto ohraničenosti, okyptenú pravdu v systematickej jednote, t. j.

vedu, a to výlučne a nič viac, miluje okypte-
nosť. Nečudujme sa sv. Augustínovi, že ho ro-
zum neuspokojoval, ale duch geniálneho roz-
pätia cielil vyššie, k Bohu, lebo „ako svoj ma-
jetok si nás stvoril a nespokojné je srdce moje,
pokiaľ nespočinie v Tebe”.

Cestu za hranice rozumu stlala mu láska,
vyvierajúca z viery. Láska prirodzená, dopl-
nená láskou nadprirodzenou. Tak sa prirodze-
ná ľúbosť premenila u neho na nadprirodzenú
lásku. Ňou objal reálne všetko, keď aj rozu-
mom objal čiastku. A láska prijala takto nielen
ovocie božieho zjavenia, odkrytého rozumom,
ale aj božieho zjavenia, ktoré mu odkryla vie-
ra. Cez rozum a vieru stal sa všetkým, stal sa
najprv Bohu podobným v plnom slova smysle.
Stal sa nadčlovekom, svätcom, najsvätejším
v Bohu — Láske.

Dnešný gladiátor nepotrebuje vedy, lebo
mu stačí sila. Pre vedenie sily mu stačia
smysly. A ak používa rozum, to len preto, aby
slúžil sberbe: pudom, vášňam a citom. Je zo-
tročený, a nevie dať poznanie isté, poznanie
vedecké. Preto tvorí zväčša lživú vedu a nie vedu.
Lživá vedá ho však neprivedie k viere, ale k ne-
vere, nie k láske, ale k nenávisti. Takéhoto
vedca poznáte po pýche, nadutosti, nesnášanli-
vosti a exkluzívnosti. Má svoju pravdu a nie
pravdu, má svoju vedu a nie vedu, má svoju
lásku a nie lásku. Nepotrebuje lásku, lebo všet-
ko vie, a predsa zostane večnou pravdou: „Mi-
lujte vedu, ale ešte viac lásku”, ktorá odkrýva
najtajnejšie záhyby toho, čo je. A tým je Boh
na počiatku celej reality, vo svojej plnosti.

DO VÝŠAV

O trpezlivosti.

1. Pravú a dokonalú trpezlivosť má ten, čo trepe-
zlivó znáša krivdy, nielen keď je vinný, ale aj keď je
nevinný ako blahoslavený Job, ktorý vravel: „Ne-

zhrešil som, a v horkostiach mešká moje oko" (XVII, 2). A čo aj nevinnému je krivda neznesiteľnejšia ako vinníkovi, predsa oveľa ľahšie môžeme a máme znášať krivdu, keď nám nijaká vina nehryzie svedomie, ako keď sme si pre nejaké predchádzajúce previnenie zaslúžili trest podľa svedectva blaženého Petra, ktorý hovorí: „Nikto z vás nech netrpí ako vrah alebo zlodej alebo utrhač alebo ako požiadateľ cudzieho; keď však ako kresťan, nech sa nehanbí, ale nech oslavuje Boha za toto meno. Lepšie je totiž — ak sa vôli božej páci — trpieť pre dobrodenia, ako pre zločiny. Lebo aká to sláva, keby ste ako previnilci pri zauškovani boli trpezliví? Ale keď za dobré skutky trpezlivo trpíte, to je Bohu milé" (I. List, IV, 15, 16, III, 17, II, 20).

2. Chváľitebná je tá trpezlivosť, čo nielen od zlých spôsobených krivdy trpezlivo znáša, ale aj od tých, čo zdajú sa dobrými a priateľmi, nielen za zlé skutky, ale aj za dobrodenia. Vtedy duša je priateľkou Boha „medzi dcérami ako ľalia medzi trnmi" (Pieseň II, 2). Ľaliu totiž aj keď trne pichajú, predsa zachováva bielosť a vydychuje mocnejšiu vôňu, ako keby ju trnie neranilo. Podobne keď dušu, nevestu božiu, bodajú tí, čo sa zdajú byť z počtu a zo spoločenstva božích synov, predsa nedá sa popudiť k netrpezlivosti, ale veľmi starostlivo sa usiluje zachovať bielosť dobrého svedomia a vôňu dobrého mena.

3. Ten je naozaj trpezlivý, kto nielen trpezlivo znáša spôsobené mrzutosti, ale aj túži, aby sa mu ich dostalo, podľa príkladu Ježiša Krista vraviaceho: „Potupu s biedou očakáva moje srdce" (Z. 68, 21).

Ozaj trpezlivý nerepece v súzeniach, ako Job (I, 22), ktorý vo veľkých bôľoch nehovoril nič bláznivého proti Bohu, ale s radostnou myslou tešil sa zo spôsobených nepríjemností a zo srdca ďakoval.

Ozaj trpezlivý nikdy sa neospravedľňuje pre učenú krivdu, aj keď sa ho pýtajú, vo všetkom sa sverujúc najvernejšiemu Bohu, ktorý istotne raz zjaví nevinnosť všetkých, ako ani Pán Ježiš neodpovedal Pilátovi, keď sa ho pýtal.

Ozaj trpezlivý nikomu sa neponosuje na svoju krivdu, lebo sťažnosť a ospravedlnenie niekedy ťavia mysl, a po tej ťlave on, veru, netúži; ale sám s Bohom znáša svoju tieseň, kým ju dobrotivý a verný Pán vnútornou útechou nestlmí.

4. Tri veci právom vedú k pravej trpezlivosti. Po prvé: poznať, že za hriechy zaslúžili sme si večný a najtrpkejší pekelný trest, a za ne sužuje nás telesný bôľ. Po druhé: že Pán Ježiš Kristus po dlhý čas mnohými, rozmanitými a veľkými krivdami si zaslúžil,

aby, ako odmena za to, my sme trpeli po čas krátky. Po tretie: že sám Boh spravodlivý bude podľa trvania, veľkosti a farchy utrpení merať dĺžku, trvanie, rozkoš a sladkosť radosti večných, podľa svedectva apoštola Pavla, ktorý vraví: „Lebo toto naše chvíľkové a ľahké súženie pôsobí v nás nesmiernu vážnosť velebnosti večnej slávy“ (II. Kor. IV, 17).

5. Dôkaz ozajstnej trpezlivosti je nepomstíť sa, aj keď sa môžeme pomstíť; a aj iným brániť, aby sa nepomstili, ako to urobil Dávid, ktorý nedovolil zabíť Semeja, čo hádzal na neho skaly a blato a nazval ho mužom krvi. Ale naozaj trpezlivý skôr skrúšene prosí za krivditeľov, čo účinne urobil aj Pán Ježiš Kristus za tých, čo ho ukrižovali, a blažený Štefan za tých, čo ho kameňovali. Ba aj núti Pána, aby sa zmloval nad krivditeľmi, ako Mojžiš urobil, keď povedal: „Alebo mu túto vinu odpusť, alebo, ak to neurobiš, vymaž ma zo svojej knihy, ktorú s napísal“ (Ex. 32. 31). Také modlitby Boh rád počúva a vypočúva. Preto títo, totižto Dávid, Kristus a Štefan boli vypočutí, keď prosili za protivníkov.

6. Dôkaz netrpezlivosti je, keď niekto pobúrený pre spôsobenú neprijemnosť dobrovoľne neurobí dobré skutky, čo pohodlne mohol a mal urobiť; vtedy totiž ako keby Boh trpel za mrzutosť, ktorú človek spôsobil. A toto pobúrenie sotva môžeme utajiť, aby nevypuklo vo tvári alebo v posunkoch alebo v slovách. Toto je najnebezpečnejšia netrpezlivosť, keďže pomstu za ňu obraciame na nevinného Boha.

Svätý Albert Veľký, OP.

Úryvky z denníka nasledovníčky malej Terézie.

Včera som skoro celý deň čítala a potom večer som si na to myslela, že celý deň som nechala samého svojho Miláčika! A on bol ku mne taký predobry, cítia som jeho blízkosť temer hmatateľne, shováraťi sme sa, a nebála som sa, hoci som bola sama. Dnes ani nezačnem čítať, lebo mnoho sa chcem s ním shovárať.

Eucharistia vypestuje v nás ducha obetavého. Najsamprv aby sme znášali a trpeli bolesti. Potom aby sme ich aj sami chceli. Napokon, aby sme každú ťažkosť a utrpenie s láskou prijali, znášali, aby sme takrečeno všetko obtiaholi žiarou lásky. Tomuto sa veľmi teším, už to mám, čo som tak dávno hľadala. Láska je viac, je milšia Pánu Bohu, ako obeť a utrpenie. Áno, ale v živote je predsa len mnoho bolesti, a predsa len treba obetí. Teraz už viem: keď ja veľmi, veľmi milujem, tak tým chcem urobiť radosť Pánu

Ježišovi, že vždy mu chcem dať samú lásku. Utrpenie, dobrovoľnú obeť, zriekanie sa, práca, radosť i bolesť, slovom všetko nech sa mi premení v srdci na lásku; tak to odovzdám svojmu jedinému Miláčikovi. Človek by si myslel, že je to naozaj jedno, pod akým titulom dáva niečo. Ale nie je to tak. Keď je Pánu Ježišovi milšia láska, než obeta, tak sa lepšie teší, keď mu to dám, čo on má rád. A potom pri obeti si asi takto počíname: Mám to síce veľmi rada, ale zrieknem sa toho; bolí ma to síce, ale znesiem to pre teba, atď. Slovom: aspoň v duši si vzdychneme, a potom si pomyslíme, že sme už niečo veľkého vykonali. Ale keď lásku dávame, to je vždy radostné: Miláčik, mám ťa rada a dávam ti to: „mám ťa rada“, a toto je zväčša dosť, ani povedať si nemusíme, že to, lebo ono známe, lebo láska robí všetko ľahko znesiteľným, a sotva čo má znášať ten, kto veľmi miluje.

ŽIVOT

Zakázané knihy.

Modernému človekovi, omámenému ideou slobody je obyčajne odporné akékoľvek nariadenie, obmedzujúce jeho klamnú slobodu, a preto azda čudným sa mu vidí i cirkevné obmedzenie nečítať všetko alebo zákaz čokoľvek písať. Cirkvi svätej však ide vždy jedine o dobro jej sverených duší, a keďže týmto hrozí nebezpečenstvo viery a dobrých mravov od zlej tlače, usiluje sa ich varovať pred jej jedom svojimi nariadeniami o zakázaných knihách.

Keďže ani o našej slovenskej tlači nemôžeme povedať, že by bola šíriteľkou len šľachetných, pravdivých a mravných vecí, treba nám poznať cirkevnú nauku o zákaze kníh, aby sme vedeli, aký má byť náš pomer ku knihám a k tlačnému slovu vôbec v smysle cirkevnej nauky o zákaze kníh.

Čo hovorí katolícka nauka o zakázaných knihách? Keďže Cirkev je Bohom založená spoločnosť, aby učila pravdu všetky národy a ničila bludy, má spolu právo, aby odsúdila a zakázala knihy, ktoré sú nebezpečné viere a dobrým mravom. Lev XIII. vo svojej apoštolskej konštitúcii „Officiorum ac munerum“ zo dňa 25. januára 1897 medzi iným hovorí, že jednou z najdôležitejších povinností apoštolskej Stolice je ustavične bedliť a všetkými prostriedkami zabraňovať, aby neporušenosť katolíckej viery a mravov neutrpela újmu... Jedna z najhľadnejších zbraní nepriateľov kresťanstva je nesmierne rozšírenie zlých spi-

sov. Univ. prof. D. Prümmer, OP, vo svojej knihe¹ rozlišuje knihy zakázané prirodzeným právom, knihy všeobecne zakázané cirkevným právom a knihy zakázané cirkevným právom pod cirkevným trestom (cenzúrou).

Prirodzené právo zakazuje čítať knihy, ktoré zaviňujú blízke duchovné nebezpečenstvo. Veľkosť hriechu, ktorého sa dopúšťa čítajúci knihy zakázané prirodzeným právom, nezávisí od látky alebo veľkosti knihy, ale jedine od nebezpečenstva pre dušu. Keď takéto nebezpečenstvo je veľké a bezprostredné, ten, čo takú knihu číta, dopúšťa sa ťažkého hriechu. Keď nebezpečenstvo je menšie a vzdialené, čítanie takej knihy znamená ľahký hriech. Z toho vidíme, že nejaká kniha môže byť pre jedného prirodzeným právom zakázaná prísne, pre druhého nie, a to podľa toho, či niekomu hrozí také nebezpečenstvo, alebo nie.

Cirkevným právom všeobecne zakázané knihy sú tie, ktoré Cirkev dala do indexu (do zoznamu zakázaných kníh), a knihy, ktoré propagujú bludy alebo usilujú sa zaprieť základy viery, ako napr. jestvovanie Boha, slobodnú vôľu, dušu atď., knihy nekatolíkov, ktoré ex professo vravia o náboženstve, knihy, ktoré vysmieávajú sa katolíckym dogmám, ktoré píšu o vyvolávaní duchov, o mágií a ktoré také knihy odporúčajú. Ďalej knihy, ktoré sa dovoľené považujú: súbój, vraždu, ktoré píšu o slobodomurárstve o vyhlasujú to za neškodné Cirkvi a štátu, knihy úmyselne hovoriace o veciach oplzlých a nemravných (pornografia). Čítanie takýchto kníh je katolíkom zakázané ipso iure, ak nemajú zvláštneho dovolenia.²

Napokon cirkevné právo zakazuje knihy pod cenzúrou, t. j. pod trestom vyobcovania (exkomunikácie), ktorá je zvláštnym spôsobom vyhradená svätej Stolici. Tento trest uvažujú na seba napr.: všetci vydavatelia, obhajcovia, vedome, bez potrebného povolenia čítajúci alebo majúci knihy odpadlíkov, bludárov, ktoré šíria bludy, odpadlivosť, ďalej knihy výslovne zakázané nejakým výnosom svätej Stolice.

Za zákona o zakázaných knihách vyplýva, že katolík bez povolenia nemôže takú knihu vydať, čítať, nemôže ju mať u seba, nemôže ju predávať ani prekladať do inej reči ani nijako ju iným požívať.³

Ako máme pozerať na tento zákaz kníh? Rozumný katolík to pokladá za čosi celkom zrejmé, keďže vie, že Cirkev ho vydala iba z materinskej lásky a starostlivosti o svoje deti. Keď rodičia chránia svoje deti

¹ Manuale iuris
canonici, str. 499.

² Cn. 1399, 2^a—9^a.
³ Cn. 1398, 1.

pred jedom, Cirkev ako starostlivá matka nerobí to právom, aby zachránila sverenú jej dušu pred jedom zlej a nemravnej tlače, ktorá je príčinou a zdrojom všetkej nečistoty a nevery? Cirkev svätá robí celkom rozumne, keď chráni svoje deti, svoje údy od otravy a keď nespokojí sa len všeobecným poukazom na nebezpečenstvo zlých kníh, ale i konkrétne menuje knihy škodlivé pre dušu. Dobrý katolík rád sa podrobí múdrym nariadeniam Cirkvi svätej a je si povedomý toho, že i keby zákaz kníh bol zrušený, ostáva v platnosti prirodzený a mravný zákon a že i bez toho zákazu treba sa varovať každého nebezpečenstva a najbližšej príležitosti ku hriechu. Toto je dôležité, lebo sú mnohé knihy, ktoré výslovne nie sú zakázané, a predsa môžu obsahovať mnohé nebezpečenstvá proti viere a mravom. Často je pochybné, či nejaký časopis alebo román nepodlieha zakazu indexu. Dobrý katolík bude veľmi opatrný pri ich čítaní, také knihy a časopisy nebude držať ani vo svojom dome, ani ich nebude čítať. Nepochopiteľná je ľahkomyselnosť tých, ktorí si myslia, že môžu všetko čítať proti viere a mravom, a hovoria, že im nič neškodí. Denná skúsenosť dokazuje opak ich tvrdenia.

A čo platí o viere nepriateľských knihách, platí aj o nemravných výtvarných umeleckých dielach, fotografiách, filmoch atď. Lebo ani tu neplatí nijaká licencia poetica, ako by azda v krásnom rúchu, v krásnej forme mohli sme podávať otravu, lebo to by znamenalo, že je dovolené v umelecky vypracovanom a brúsenom pohári podať niekomu jed. Umenie má tiež zodpovednosť. Nemôže tvoriť podľa svojej voľnej inšpirácie a vrtochov, lebo, ako hovorí Giovanni Papini, boly to posledné blúznenia svojvoľnosti romantizmu, ktorý kládol vášeň nad rozum, vzburu nad zákony, titanizmus nad kresťanstvo a usiloval sa na miesto Boha postaviť svoje ja. V skutočnosti umelec, umelec pravý a povedomý, je najmenej slobodný zo všetkých ľudí. Nikto iný, okrem kňaza, nie je obťažovaný takou zodpovednosťou ako on. Všetci ľudia sú zodpovední pred Bohom, ale umelec predovšetkým.

Preto i keby niekto podával najmodernejšiu, najvyspelejšiu a najskvelejšiu literatúru, ktorá by však hrozila kresťanskej viere a dobrým mravom, jednako Cirkev svätá ako vlk v rúchu barančom nausí tu opakovať slová svojho zakladateľa: „Čo osuží človeku, keby celý svet získal a na duši svojej škodu utrpel.“⁴

Konečne cenzúra nie je len v Cirkvi svätej. Má ju štát (čo znamenajú vybielené stránky novin?), majú ju iné náboženstvá, len sa s ňou neodvážia tak

⁴ Mat. 16, 26.

vystupovať, lebo nie sú si povedomé pravdy, ako si je povedomá Cirkev svätá.

Pokiaľ ide o povolenie čítať alebo mať u seba zakázané knihy, ak niektorá kniha je pre niekoho zakázaná prirodzeným zákonom, nikto mu nemôže dať možnosť túto knihu čítať alebo mať u seba, keďže nikto nemôže dať povolenie hrešiť. Keď však použijeme prostriedky, ktorými sa vyvarujeme hroziaceho nebezpečenstva hriechu, ako napr. modlitbu, pevnú vôľu použiť knihu len pre dobrý a potrebný cieľ, potom kniha nie je zakázaná prirodzeným zákonom.⁵

Povolenie čítať zakázané knihy ipso iure alebo rozhodnutím svätej Stolice, môže dať pre svojich veriacich biskup, a to len pre jednotlivé knihy a v nevyhnutných prípadoch.⁶ Pokiaľ ide o čítanie t. zv. klasických kníh, často mravne chybných, tí, od ktorých ich povolanie (napr. profesor) žiada poznanie týchto kníh, tieto knihy môžu čítať, nesmú však zabúdať na dobrý úmysel a pamätať na to, či tieto knihy nie sú pre nich blízke nebezpečenstvo duševnej ujmy,⁷ ako i na to, čo hovorí Can. 1405, 1: **Dovolenie, nech ho ktokoľvek dal, nikoho nijako nevyníma zo zákazu prirodzeného práva čítať knihy, ktoré by pre neho znamenali blízke duchovné nebezpečenstvo.**

Dobrý katolík chápe cirkevné nariadenia o zakázaných knihách a nimi sa riadi. P. V. Müller, OP.

Dvadsaťkorunové strieborné mince.

Keď farizeji chceli Pána Ježiša podvodným spôsobom polapiť, ukázali mu peniaz rímskeho cisárstva a pýtali sa ho: „Povedz nám, či treba platiť daň alebo nie?“ Keďže Pán Ježiš poznal ich pokrytectvo, odpovedal: „Dajte cisárovi, čo je cisárovo, a Bohu, čo je božie!“

Slovenský štát vydaním striebornej dvadsaťkorunovej mince dáva štátu, čo je pre štát, nakoľko potrebuje peniaz platidlom, meradlom hodnotenia, oceňovania hodnoty, ceny alebo zásluhy telesnej i duševnej práce, ako aj protihodnoty nejakej veci; ale súčasne dáva Bohu, čo je božie, lebo na minci vyrytý obraz svätých vierozvestov: Cyrila a Metoda, rozširvačov kresťanstva medzi našich praotcov, má nás ustavične upozorňovať nielen na Pána Boha, ale podľa nauky Kristovej i na slová božského Spasiteľa: „Starajte sa najprv o kráľovstvo božie, a to iné bude vám dané; lebo vtáctvo nebeské neorie, neseje, a má

⁵ Prümmer: I. c., str. 502.

⁶ Cn. 1402, 1.

⁷ Prümmer: I. c., str. 502.

svoje skrýše, a falie sú do takého rúcha odiaté, že krajšie nikto by nevedel spraviť." Náš kresťanský štát razením dvadsaťkorunovej striebornej mince splatil svoju povinnosť voči Pánu Bohu a tiež voči svätým vierozvestom: Cyrilovi a Metodovi, lebo dáva nám do rúk peniaz, ktorý nás má upamätávať, že peniaz nie je všetko, ako ľudia myslievajú, ale ako vraví božský Spasiteľ: „Hľadajte predovšetkým kráľovstvo božie, a to iné potrebné bude vám dané." Hej, musíme sa starať o pozemské blaho, ale nie na úkor spásy svojich duší. Kiežby bola nová strieborná minca zárukou kresťanského náhľadu na peniaze a nového sociálneho života, aby bolo čím menej blahobytom oplývajúcich a čím menej chudobných, najpotrebnejšie strádajúcich. Čím viacej sa bohatstvo a chudoba približia, tým menej bude nevyrovnanosti, viacej porozumenia a kresťanskej lásky; tým viacej sa priblížime k náuke, ktorú sv. Cyril a Metod našim praotcom hlásali a ktorú nám Pán Ježiš prikázal. Dvadsaťkorunová strieborná minca nech nás upamätáva na naše tuzemské putovanie do života večného!

— K —

Verní sebe.

Dejiny dosvedčujú, že masy ľudu dali sa vždy omámiť heslami, ktoré im sľubovali lepšiu budúcnosť. Masa nerozmýšľa, neuvažuje, najmä vtedy nie, keď je gniavená a domáha sa svojich práv. Vtedy ide, nevyberá v prostriedkoch, ide len za cieľom. Príklad na to máme v mnohých krvavých revolúciách. Takúto situáciu využívajú jednotlivci, rozširia v ľude heslo, v ktorom je ich osobný program, ale zvyčajne maskovaný programom trpiaceho ľudu. Naša bezprostredná minulosť nás poučuje, že takéto heslá vedely ľud spojiť do jedného tábora, a pôvodca hesla, keď už mal ľud za sebou, začal uskutočňovať jeho vnútornú náplň.

Krátke heslo vlajky nášho p. prezidenta: Verní sebe svorne napred, má takú vnútornú náplň, že pre nás katolíkov musí byť sväté. Je to heslo dejinné, a my katolíci budeme raz súdení za to, či sme ho uskutočňovali, alebo nie. Nie je to heslo, ktoré by malo získať masy pre dobro jednotlivca alebo niekoľko vyvolených; v tomto hesle múdry vladár určuje prostriedky, ktorými sa zabezpečuje trvalé pozemské šťastie celého národa. Verní sebe! Komu? Svojej minulosti, svojim dejinám, verní koreňu, z ktorého sme vyrástli. Bolí človeka neraz, keď vidí katolíka novšieho dáta, ktorý by bol súci odstrániť z nášho života všetko, čo je katolícke. Užíva ovocie práce mozofnateľných rúk: katolíckych otcov, ale on ako by o tom nevedel, on je pán, nepotrebuje už životného ducha otca

a matere. Buďme verní sebe! Verní svojej rímsko-katolíckej tradícii, verní križu, verní zákonom božím i cirkevným, lebo toto sme my, to je naša minulosť, to je naše prirodzené dedičstvo, ktoré nám odkázali naši katolícki predkovia. Všetko hynie, čo seba nemiluje, čo sa sebe odcudzuje a zpreneveruje. Kto sa teda v živote odkloňuje od našej katolíckej minulosti, stáva sa neverným sebe, lebo sa zrieka nenahraditeľnej podmienky šťastného života, odrezáva sa totiž od koreňa, z ktorého vyrástol a na ktorom žije i teraz. Buďme teda verní sebe, my katolíci, buďme verní sebe! Toto heslo je pre nás dejinné, lebo ak sa dnes zpreneveríme sami sebe, kto vie, či božia Prozreteľnosť nesošle na nás skúšky, aby sme hlbšie nazreli do svojho svedomia a vydali raz počet zo svojho terajšieho šafárenia pred pokolením, čo nastúpi na naše miesta. Nuž, sestry a bratia, buďme verní sebe, a ako celí katolíci, každý na svojom mieste, kráčajme sŕnne v rímskokatolíckych šikoch napred! — Dr. M.

LITERATÚRA

Dr. KAROL KMETKO: Svetové misie (katolícka misiologia), sv. I. Nákl. misijného domu Matky Božej v Nitre 1941, str. 468, broš. Ks 45. Kto pozná svetovú misijnú literatúru, privíta knihu p. biskupa Dr. K. s najväčším zadostučinením. Doteraz sme patrili medzi prvé národy, čo štedro podporujú misie. Dnes náš národ dostáva do rúk vedecké teologické dielo, v ktorom má odôvodnené, prečo sa má zaujímať o misie a prečo ich má podporovať. A je to dielo, ktoré nám Slovákom urobí česť na poli svetovej misijnej spisby. Misiologia Dr. K. je písaná predovšetkým pre kňazov a Bohoslovcov, ale obohatí i tých inteligentov laikov, čo majú záujem o svetové misie.

Autor rozdelil knihu na dva diely. V prvom diele je dogmatické odôvodnenie misií. Zo zjaveného učenia je jasné, že Boh nikoho nevytvára zo svojej lásky, ale chce, aby všetci ľudia boli spasení. Preto posielal na svet Vykupiteľa, aby smieril s Otcom všetkých ľudí. Na to určil spoločné prostriedky tiež pre všetkých. K dôvodom zo Zjavenia pristupujú teologické i rozumové dôvody: potreba viery pre každého, jednota ľudského pokolenia, nesmierna hodnota ľudskej duše, všeobecnosť Cirkvi, rozkaz boží atď. Tu vidieť, že o misijných otázkach píše odborník, lebo každá kapitola je majstrovským odôvodnením potreby misijnej činnosti. Neide len o vieru samu, ale prijatie viery má požehnaný účinok na celý život človeka, preto autor správne poukazuje i na sociálny význam

misii. — V druhom diele je reč o dejinách svetových misií. Keď čítate túto časť knihy, obdivujete úžasnú pozornosť, ktorú venoval autor všetkým národom na misiách. Táto časť knihy je historickým potvrdením prvej časti, je makateľným dôkazom svätosti, vznešenosti a sociálneho významu svetových misií. Sú tam opísané námahy a práce misionárov, ich hrdinský život, ich školská činnosť atď. Z práce misionárov vyrástol terajší kultúrny svet. — Touto knihou p. biskup Dr. Kmeťko kladie korunu na svoju doterajšiu misijnú činnosť. Naším bohoslovcem dáva výbornú príručku misiologie; našim kňazom bohatý prameň, z ktorého budú čerpať poučenie pre ľud, ale v ktorom budú najprv rozjímať, a to s takou láskou, s akou kniha bola písaná. Naši katolícki inteligenti nájdu v knihe hlboké sociálne odôvodnenie ich účasti na misijnej práci, preto knihu prijímú s takým oduševnením, ako my kňazi. Áno, tešíme sa tej knihe, lebo katolíckemu Slovensku bude robiť česť na celom svete. — im.

UNIV. PROF. Dr. M. VIŠŇOVSKÝ: Resurrexit. Vyšlo v knižnici spolku katechetov a prof. náb. v Bratislave, Kapitulská 1, str. 185, broš. Ks 35. Ochablosť vo viere u mnohých katolíkov pochádza dosť často z nevedomosti, lebo nevedia si odôvodniť najzákladnejšie vieroučné pravdy, o ktoré sa opiera i náš mravný život. A zmŕtvychvstanie Kristovo je základným pilierom kresťanstva, preto je nesmierné dôležité poznať tento článok viery zo všetkých hľadísk. Dr. V. dobre vycítil, čo chýba dnes inteligencii, preto jej dáva do rúk dielo, ktoré ju presvedčí o tom, že žiť z viery a podľa viery práve dnes je užitočné a potrebné. Chýba viera, preto chýba viľazstvo. Autor v piatich hlavách rozoberá zmŕtvychvstanie Kristovo s hľadiska apologetického, historického, rieši niektoré nesrovnalosti v zjavených správach o zmŕtvychvstaní, ďalej prísnej kritike podrobil moderné hypotézy, ktoré Kristovo zmŕtvychvstanie vysvetľujú celkom prirodzene. V poslednej hlave je reč o Kristovom zmŕtvychvstaní v patristickej literatúre, v náuke sv. Tomáša Akv. a v náuke Cirkvi svätej. V našej slovenskej bohovednej literatúre dielo Dr. V. je taká novinka, s ktorou sa môžeme pochváliť i v cudzine. V knihe vidieť, že autor píše o téme, ktorej problematiku pozná dôkladne, preto podáva všetko tak, aby dôležitosť tohto článku viery sa ukázala v pravom svetle a v celej nadprirodzenej kráse. Kniha je pre inteligentov. Siahnu po nej kňazi, ale dielo odporúčam najmä našim inteligentom laikom, lebo tam nájdu vedecké a našim časom veľmi primerané odôvodnenie života podľa zjaveného učenia. — im.

P. LIBOR MATTOŠKA, OFM: Otecko odkazuje. Nakl. Priateľa dieťok v Kremnici 1941, str. 173, broš. Ks 15. Päťdesiatročný otecko posielal z Kremnice svoj odkaz všetkým deťom podtatranskej vlasti, deťom rodiny, ktorú vchoval svojim časopisom „Priateľ dieťok“. Je to odkaz znalca nevinnej detskej duše, odkaz pedagoga, ktorý hovorí detskou rečou, detskými slovami, ba i duch tých odkazov je taký detský, jednoduchý. Ale jednoduchosť nezakrýva prázdnotu. Odkazy otecka sú plné vznešených myšlienok, ktoré obohatia nielen detskú dušu, ale i staršieho kresťana. P. redaktorovi sme povďační, že neprestáva obohatovať našu detskú literatúru práve dnes, keď jeho otcovských rád naše deti potrebujú najviac. Knižka núka sa sama, dajte ju čítať deťom. — im.

PHILIP DESSAUER: Der Anfang und das Ende. Verlag Hegner, Leipzig 1939, str. 117, viaz. RM 3.80. Je to náboženský, teologický pohľad na dejiny ľudstva, na ich začiatok a koniec. Nepochopili by sme smysel poslania ľudstva, keby sme si všimli len jeho vznik a jeho terajší vývin a keby sme odhliadli od cieľa, pre ktorý je ľudstvo stvorené ako celok. Strediskom ľudského usilovania v terajšom poriadku spásy je Kristus. To veľkolepe vysvetľuje autor zo zjavených kníh, kde je jasne načrtnutý cieľ, pre ktorý sme boli stvorení. V smysle zjaveného učenia poznáme, že pánom dejín je Boh, koniec a cieľ všetkých túžob ľudského srdca a každého bytia. Kniha je písaná pútavo, odporúčam ju na prednášky i na duchovné čítanie. — im.

SEPP SCHÜLLER: Neue christliche Malerei in China. Mosella Verlag, Düsseldorf 1940, str. 96, broš. RM 2.85. Prvá zbierka kresťanského maliarskeho umenia v Číne. Misie mali vplyv i na umeleckú tvorbu obrátených domorodcov, najmä v náboženskom smere. Znázorňujú si všetky výjavy zo života Krista Pána tak, ako my, a jednako v každom fahu vidieť svojrázny domorodý rys, ktorý prenáša na plátno čínska duša. Približujú si Krista Pána, P. Máriu a svätcov naozaj svojsky, aby im boli milší, a je zaujímavé, že umelecký štetec Čiňana, hoci si kreslí biblické postavy celkom po čínsky, nesliera s ich čela vážny a hlboký ráz nebeský, nadprirodzený, len si ho ľudsky približuje. Veľké univerzitné školy maliarske sú zárukou rozkvetu cirkevného umenia v Číne. Dôkazom toho je i táto zbierka, ktorú odporúčam našim umelcom maliarom, čo chcú poznať svojráz čínskeho cirkevného umenia. — im.

E. HECKER: Kleines Tischgebetbuch für alle Tage des Jahres. Verlag Herder im

B. 1941, str. 88, broš. RM —65. Každý prejav, každý čin katolíka musí mať akýsi posvätný ráz, musí byť ohnivkom, ktorým sa vždy užšie pripojíme k Bohu. To platí i o jedle. Modlitby pred jedlom a po ňom posväčujú úkon, ktorým udržujeme svoje prirodzené zdravie. V knižočke sú pekné stolové modlitby na všetky nedele v roku, na význačnejšie sviatky cirkevne i rodinné. Knižočka pre rodinnú pobožnosť. —im.

PETER MAX BOPPEL: Sinn deines Lebens. Verlag „Ars sacra“, München. 8°, str. 320; text a titulový obrázok hlbokotlač. Viaz. RM 3.80. Knižka obsahuje vo forme aforizmov, celý postoj kresťana k svetu — preberá všetky dôležité životné otázky. Je preplnená najhlbšími ideami a myšlienkami a pritom veľmi zreteľným a jasným slohom. Rieši postoj človeka k mravnosti, k Bohu, ku kultúre, umeniu, politike, bolesti, pravde. Svojou lahodnosťou a jasnosťou sprístupňuje tak hlboké myšlienky i menej inteligentným vrstvám, svojou bohatosťou myšlienok a ich riešením obohatí i inteligenta. — P. M.

HEINRICH FRITSCH: Gespräche mit Gott in Tagen der Krankheit. Verlag Herder im B. 1941, str. 122, viaz. RM 2. Kniha vznikla v pastoračnej činnosti medzi chorými v nemocnici. V tridsiatich krátkych úvahách vo forme rozhovoru medzi Bohom a človekom, autor poučuje trpiaceho o nadprirodzenej hodnote bolesti a utrpenia. Bez veľkej viery chorý človek ostáva ako neplodný strom, hoci práve v bolesti má veľa príležitostí spojiť sa s trpiacim Spasiteľom a duševne sa obohacovať. Ale to mnohí nevedia. V tejto knižočke nájdú chorí odpoveď na všetky otázky, lebo sú to odpovede nebeského lekára, ktorý vie, čo je utrpenie. — im.

Dr. WILHELM KAHLES: Radbert u. Bernhard. Verlag Heinr. u. J. Lechte, Emsdetten 1938, str. 201, broš. RM 4.50. Veľký cirkevný badateľ sv. Radbert odovzdáva stredovekým mysliteľom svoje teologické štúdie a myšlienky o cirkevných Otcoch. V knihe je vysvetľovaná jeho náuka tak, že sa porovnáva s učením sv. Bernarda z Clairvaux. V prvej častke je vysvetlená Radbertova náuka o Kristu, v druhej mystika obidvoch. Sv. Bernard bol uskutočňovateľom objektívneho smeru sv. Radberta. Kniha len pre odborníkov v teológii. — im.

HARDY SCHILGEN: Ty a ona. Str. 133, Ks 15. Práca s mládežou potvrdzuje nám starú pravdu, že vzťah muža k žene je jeden z najdôležitejších problémov. Boli a sú ľudia, čo o tom neradi hovoria, a vychovávajú mládež tak, ako keby v človeku ne-

bola náklonnosť k druhému pohlaviu. Zakrývajú to, čo by sa malo odkryť, totiž vysvetliť tak, ako to žiada príroda a duševná zrelosť človeka. To chýba najmä vychovávateľkám v dievčenských penziónatoch a kláštoroch sestier. Sch. kniha rieši tieto otázky veľmi jemne, úprimne, nie polovičate, ale otvorene, a pritom dvíha srdce mladého človeka k mravnej kráse. — Mladí hrdinovia. Str. 137, broš. Ks 9. Veru, hrdinský boj musí viesť mladík, keď chce zvíťaziť. Ten boj začína v duši, tam sa musí ukázať ako rytier čistoty. Čistý mladík bude kráľom, ktorého na svete nikto neporazí. — V službách Stvoriteľových. Str. 79. Čo majú vedieť katolícki snúbenci a katolícki manželia? Otázka, na ktorú nájdete múdre odpovede v tejto knihe. Všetky tri knihy patria do rúk mládeže. Dostať v mis. kníhkupectve v Nitre. — im.

JÁN URBAN: Na cestu životom. Str. 152, broš. Ks 12. Dostať v mis. kníhkupectve v Nitre. Knižka pre naše dievčatá. Nie je veru ľahostajné, ako sa pripravuje dievča na svoje budúce povolanie. Opatrnosť, múdra výchova, rezervovanosť, náboženské prehĺbovanie duše atď., to sú povinnosti, ktoré sa nedajú ničím nahradiť. Dievčatá, čítajte! — im.

Dr. JOZEF GROSS: Výstup duše k Bohu. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 232, Ks 20. V krátkom čase vychádza táto knižočka v druhom vydaní. Vznikla z bohatej duchovnej skúsenosti litomerického biskupa, ktorý do nej vložil všetky základné pravdy o duchovnom živote tak, že môže o nich meditovať mniška i laik, lebo cieľ všetkých meditácií je jeden: šťastie každej duše v Bohu. Odporúčam na rozjímanie. — im.

BOHUSLAV PERNICA: Život P. Prokopa Diviša. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 64, broš. Ks 15. Poznáme meno Prokopa Diviša ako vynálezcu hromsvodu. Ale širšia verejnosť nepozná jeho súkromný život a osudy jeho životného diela. Po tejto stránke P. knižočka informuje čitateľa dostatočne. Veľký vynálezca Diviš nebol pochopený, hoci pre ľudstvo vykonal veľké služby. Odporúčam študentom. — im.

ADOLF PELIKÁN: O pôvode mravného svedomia. Vydala Ed. Akord v Brne 1941, str. 113, broš. Ks 15. Pelikánova kniha má ráz apologetický: obhajuje, resp. objasňuje scholastické stanovisko o mravných normách, najmä o svedomí, proti aprioristickým a evolucionistickým teóriám rozličných filozofických škôl novších čias. Po krátkom úvode štu-

duje pojem svedomia u sv. Tomáša Akv. Autor mal si lepšie preštudovať sv. Tomáša, a to nielen Sumu, ale i ostatné diela, kde hľadá výmer svedomia a odpovedá na námietky súvekovcov. Keby to bol Pelikán urobil, nebol by mohol napísať, že vraj „sám (sv. Tomáš) nevenuje mnoho pozornosti svädómí“...! Hej, venuje mu veľa, viacej, ako moderní spisovatelia morálnych príručiek, len si mal autor prečítať všetko, čo o svedomí sv. Tomáš napísal. Dalej, sv. Tomáš nikdy nedefinoval svedomie ako „habitus continens praecepta legis naturalis“, to platí o synderezy. Prečo privlastňovať sv. Tomášovi niečo, čo nikdy neučil? Tiež nie sú v knihe správne citácie Teol. Sumy. Teda tá „scholastická“ časť o svedomí je veľmi povrchné spracovaná. Odborne je spracovaná druhá a tretia hlava, kde autor poráža náuku darwinistov a evolučionistov. Kniha po informačnej stránke je zaujímavá. Len ten tomistický výmer svedomia mal byť spracovaný svedomitejšie. — im.

Povolání svatého Odoná. Vydal O. Řezníček v Stolíně u Čer. Kostelca, str. 61. Pre svojich kupcov vydáva O. Rezníček životopis svojho patróna. Tento svátec je neznámy širšej verejnosti, a predsa v katolíckom živote veľmi zaujímavý. Krásne ozdoby M. Floriánovej priliehajú k textu autora. — im.

VIMMER ANSELM. OSM: Az élet teljesége (Gondolatok a katolikus élettilusról). Nákladom Korda R. T., Budapest, str. 133, P 2.20. — Obsah Vimmerovej knihy tvoria konferencie, ktorými autorovi ide ukázať plnosť života a čitateľov pohnúť k tomu, aby túto plnosť života hľadali. Cieľ, ktorý vytýčil, je duša, osobnosť, životný štýl, ktorý treba pripodobniť Kristu. Cesta vedúca k tomu je Cirkev, liturgia mystického tela Kristovho, na ktorej ceste nás sprevádza génus plnosti kresťanského života Matka Božia, ktorá s materinskou láskou chráni svoje deti, aby nezblúdili s pravej cesty a prišli k tomu, ktorý preto prišiel na svet, aby sme mali život v hojnosti. Toto všetko nám autor podáva v témach, ako: Boh a duša, Cirkev a duša, liturgia, génus plnosti života atď., v ktorých vie uspokojiť i náročnejšie požiadavky čitateľov. — vm.

Dr. CZAPIK GYULA: Triduum (Lelkigyakorlatos témakkal), II. vyd., Nákl. Korda R. T., Budapest 1941, str. 29, P —.80. — Biskup Czapik podáva nám skicu trojdňových duch. cvičení veľmi životne a s novými vypracovanými námetmi jednotlivých tém, takže bude dobrou pomôckou pre tridua a duchovné cvičenia. Autorova znalosť týchto vecí je nám toho zárukou. — vm.

P. JOSEPH DE VRIES S. J.: *Leben aus dem Heiligen Geist*. 8°, Verlag „Ars sacra“, München, str. 144, 10 hlbokotlač. obrázkov, broš. RM 2.15; plát. väz. RM 3.15. Život krestana je fundovaný na vyšších pohnutkách — smysel a hodnota jeho činov záleží od vnútorných ideí — je to vždy duchovná hodnota. Pravý život je život duchovný, život Ducha Svätého v nás, tak ako sa uskutočňuje v celej hĺbke a šírke. Je to hlboký pohľad teologa a filozofa, ako uskutočňovať tento život v nás „veď v ňom sme, žijeme a hýbeme sa“. Knižka dáva návod a my ho máme praktizovať. Veľa vecí objasní i zbehlému teologovi. — P. M.

PETER LIPPERT: *Von Festen und Freuden*. 8°, Verlag „Ars sacra“, München, str. 272, RM 4.20. V 14. úvahách rozoberá Lippert význačné sviatky roka. Chce pohnúť človeka, aby hľadal a našiel v nich tú radosť, ktorú v sebe obsahujú. Kristus vo svojich svätcoch žije ďalej. Ako všetky Lippertove práce, vyniká neobyčajnou jasnosťou a krásnou rečou. — P. M.

ERWIN HESSE: *Des Herrn Kreuz und Herrlichkeit*. Verlag Herder, Wien 1940, str. 105, väz. RM 2.60. Evanjelium nám podáva božské učenie Ježiša Krista a popisuje tiež jeho svätý život. Sv. Matúš predstavuje nám Krista Pána ako mesiáša; sv. Marek ako divotvorcu; sv. Lukáš ako Spasiteľa sveta a sv. Ján ako Boha, ktorý sa stal človekom. Ale čitateľ evanjelia niekedy dosť ťažko vie poznať vzťah medzi jednotlivými pravdami, lebo väčšina týchto právd je vsunutá do dejov, medzi ktorými je určitý časový odstup, takže sa zdá, že nieto medzi nimi nijakého vzťahu. Hesse podáva náuku Krista Pána z jeho trojročného verejného účinkovania, a to tak, že poukazuje na všetko veľké a krásne, čo si musí nasledovník Krista tiež osvojiť. Medzi jednotlivými rečami hľadá tiež logickú súvislosť, ktorá v evanjeliu skutočne aj je. Kniha na rozjímanie. — im.

THEODOR BLIEWEIS: *Zum Aufbau unserer Pfarrgemeinde*, 2. vyd. Verlag Herder, Wien 1940, str. 72, broš. RM 1.25. V dnešnej pastoračnej činnosti je veľmi dôležité spojiť všetkých veriacich farnosti v jeden živý celok. Farníci musia si byť vedomí toho, že sú živými údmi jedného mystického tela Kristovho. Tu, pravda, záleží mnoho na tom, ako chápe túto myšlienku sám duchovný farnosti, a tiež, ako ju chce uskutočniť. V tejto knihe nájdú oltárni bratia veľmi praktické poučenia o tom, akými prostriedkami docielia sjednotenie farnosti. Po všeobecných úvahách, ako pride kňaz do styku so svojimi

veriacimi, autor píše o osobných návštevách v rodinách farníkov, o celi a ťažkostiach takýchto návštev. Treba si získať spolupracovníkov; ako? Farár, najmä v meste, mal by mať mapu svojej farnosti. K dobrej pastorácii vyžaduje sa dnes kartotéka farníkov; teraz, ako má vyzerať takáto kartotéka, čo tam zapísať, to všetko nájdete v tejto knihe. Väčšie farnosti mali by mať svoj farský vestník, a autor obširne píše, ako má vyzerať, o čom v ňom písať. Pre duchovného správcu je potrebná farská kniha a farský kalendár, aby vedel o všetkých dôležitých udalostiach farnosti i veriacich. Vo farnosti mala by byť aspoň občas nejaká výstava; v knihe nájdete plán na praktické prevedenie takejto výstavy. — Od toho istého autora je kniha: Dreißig Pfarrer geben Anregungen zur Seelsorge, 2. vyd. Dostať tamtiež. Broš. RM 2.20. Tridsať veľmi praktických štúdií o rozličných úsekoch kňazskej práce. Stačí, keď pripomeniem aspoň niektoré nadpisy štúdií: Osobná príprava na pastoračnú činnosť, sv. omša za chorých, vianočné piesne a pobožnosti v kostole, spoločné modlitby v kostole, čas sú peniaze, svätá starostlivosť, farár má nechať kostol cez deň otvorený?, svadba bez kázne?, spovedanie a prvé sv. prijímanie detí, vianočná a veľkonočná sv. spoveď, ako osláviť sviatok dušičiek, kňaz a ženy, farské duševné cvičenia pre jednotlivé stavy, výchova miništrantov, detské modlitby a pastorácia najmladších, poučovanie rodičov prvoprijímajúcich, prednášky vo farnosti, ako rozprúdiť náboženský život vo farnosti, význam ľudových misií a kat. akcia atď. Obidve knihy odporúčam oltárnym spolubratom, ale bude dobre, keď si ich preštudujú i naši bohoslovci, veď od nich sa očakáva nový duch v pastorácii.

Reden und Schweigen. „Ars sacra“, München 1938, str. 124, RM 2.80, Každý, kto život berie vážne, musí sa zamyslieť nad týmito otázkami. Veľké životné otázky poznáme v mlčaní, ono je najlepšou prípravou pre toho, kto chce s úspechom hovoriť. Naučiť sa hovoriť, kde hovoríť treba a mlčať, kde načí mlieť sú veci veľmi ťažké a predsa nás v lahodných úvahách o tom autor, znateľ božskej duše a psychologie, naučí. Každý nájde v nej veľa pre seba: dieťa - rodič; muž - žena; civil - kňaz. — P. M.

GABRIEL HEVENESI: Jiskry sv. Ignáca. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 453, broš. Ks 25. Pobožné úvahy a výklady k rozličným výrokom zo spisov sv. Ignáca. Úvahy sú rozvrhnuté na každý deň v roku. Každá úvaha obsahuje hlbokú životnú múdrosť, kritizuje a bičuje nedokonalosti a dvíha myseľ ku kráse nadprirodzenej. Knižička na rozjímanie.

Kniha obsahuje výsmech a útoky proti viere a mravom. Pre útoky na náboženstvo a Cirkev dobrá je autorovi každá príležitosť. Nenávisť ku všetkému katolíckemu a kresťanskému vôbec preniká celé dielo. Niektoré dobré myšlienky autorove nijako nemôžu vyvážiť škodlivý vplyv negatívnych stránok diela. Pretože čierno musíme pomenovať čiernym a jeď jedom, hoci by bol i v najkrajšej schránke, vyhlasujeme tento román za výslovne protikatolícky, protikresťanský, odsúdeniahodný, vychovávajúci k mravnej zvrhlosti a podkopávajúci základy ľudskej spoločnosti a štátu. Preto žiadame, aby kniha bola vylúčená z verejných knižníc a stiahnutá z knižného trhu. Takéto knihy nikto nemôže prehlásiť za vzácny prínos do slovenskej literatúry, lebo zlo a lož ani v literatúre nemožno obliecť do rúcha umeleckej krásy!

Naša prvá knižná novinka.

Chystáme do tlače knihu o duchovnom živote od P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP:

K B O H U.

Autor v katolíckom svete je známy ako odborník v asketicko-mystickkej bohovede, a jeho knihy o duchovnom živote sú už preložené do všetkých svetových rečí. Do slovenčiny sme preložili jeho úvodnú štúdiu o duchovnom živote, v ktorej soznamuje čitateľa o podstate duchovného života, o jeho vzraste, o prekážkach na ceste k Bohu atď. Túto duchovnú novinku pošleme všetkým smeristom a sme presvedčení, že dáme do rúk našich čitateľov hodnotné dielo.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú
trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I.
Müller. Používanie novinových známok povolené
výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový
v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný
pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.